

KƏMALƏ

**ƏLİXAN
MƏHƏLLƏSİ**

KƏMALƏ

ƏLİXAN
MƏHƏLLƏSİ

Bu kitabı yazmaq üçün mənə ilham verən uca Allahıma şükürlər edirəm. Peyğəmbərimizə və onun əhli-beytinə salavatlar olsun.

Redaktor:
Flora xanım Xəlilzadə
yazıçı-publisist

Operator:
Nigar Vaqifqızı

Kəmalə
ƏLİXAN MƏHƏLLƏSİ
Bakı, MBM - 2010, 208 səh.

Bu kitabda şairənin uşaqlıq çağlarından xatirələr ilk qələm təcrübələri, sonrakı şeirlərindən nümunələr və ona həsr edilmiş şeirlər toplanmışdır.

İSBN: 978-9952-29-001-1

© Kəmalə - MBM, 2010

ÖN SÖZ

Naxçıvan şəhərinin tarix kitabını varaqladıqca sirli-soraglı dünyanın qaranlıq layları açılır, gözlərimizin önündə: qədim məhəllə, meydan, məscid, məqbərə, hamam, karvansaralar, bazar-dükanlarda zərgər, misgər, bəzzaz, həkkak, xalçaçı, toxucu, boyaqçı, dabbağ, dülgər, dəmirçi, sərrac, başmaqçı, xırdavatçıların alış-verişi, tacirlərin hay-küyü, qonaq-qaralı şəhərin adi günləri canlanır, Sarvanlar, Pirqəmiş, Əlixan, Şahab, Qurdlar, Gomayıl, Qala, Künbəz, Çimən, Ziyilarx, Zariyə, Xeyrəbad, Cıdıllı bağ, Çaparxanlı, Söyüdlü bilan, Qoçaltı Xoşulu və s. kimi məhəllələrin gündəlik həyatı yada düşür, onlar iftixar hissilə yad edilir...

Naxçıvan şəhərinin məhəllə və məhəllə adları qədim tarixə malikdir. Məhəllələr qədim və orta əsrlərə aid şəhərsalma mədəniyyəti, şəhərin inzibati quruluşu, sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı yaranmış və hələlik əlimizdə olan məlumata görə 1590-cı ildə şəhərdə: Qaziyi-Cahan(başqa adı Xacə Mirixan), Seyid Hüseyn, Molla Əhməd, Mirzəbəy, Şahab, Künbəz, Bala, Hacıbəy, Xuzəməmək, Tizxiran, Qala adlı məhəllələr olmuşdur. Müxtəlif dövrlərdə Naxçıvana gəlmiş taçir, səyyah və coğrafiyaşünasların yol qeydləri, şərqşünas tədqiqatçıların araşdırmalarında şəhərin məhəllə, hamam, məscid və karvansaraları haqqında ağızdolusu danışılmışdır.

Bu məhəllələrdə dəfələrlə adı çəkilən qədim Əlixan məhəlləsi Kəngərlilərə məxsus ailələrin şəhərin bir hissəsində yaşaması nəticəsində formalaşmışdır.

Məhəllənin adı tayfa başçısı Əlixan şəxs adına mənsubluq, aidlik bildirən -lı şəkilçisinin artırılması yolu ilə yaranmış, mənbələrdə Əlixanlı məhəlləsi adı ilə tanınmışdır. Əlixanlı tayfası "deyhanlı, hümbətli, orta qışlaq, güllü qışlaq, yazlı qışlaq" kimi tirələrə ayrılmış və bu tirələr də Kəngərlilərə məxsus ərazilərdə yaşamışdır. Əlixanlı tayfa adının kəngərlilərə məxsusluğunu XVI-XX əsrlərə aid bir çox mənbələr də təstiqləyir.

Əlixan məhəllə adının yaranma tarixi təqribən XVII əsrin əvvəllərinə aiddir. Həmin dövrə qədərki mənbələrdə bu ada rast gəlinmir. Çox güman ki, o dövrə qədər məhəllə başqa adla adlanırmış. Əlixan məhəlləsi yarandığı gündən şəhərdaxili idarəetmənin tərkib hissəsinə çevrilmiş, inzibati statusa malik olmuşdur. Məhəllə tayfa başçısı Əlixan tərəfindən idarə olunurmuş. Ağsaqqal məhəllənin bütün işlərini şəhərin ümumi işləri ilə tənzimləyər, tədbirləri məhəllə meydanı, yaxud məhəllə məscidində keçirərmiş. Məhəllədə hamam, məscid tikmək, kəhriz qazıb su çəkmək, Bazarçaydan keçən arxları təmizləmək, ağac əkək, imkanı olmayanlar üçün toy və yas mərasimləri keçirmək, məhəllənin təəssübünü çəkmək, Novruz, Qurban və Oruculuq bayramlarında şənlik keçirmək, qurbanlar kəsmək və s. kimi tədbirlər həyata keçirilərmiş...

Qoynunda neçə-neçə elm, sənət adamını, böyük dramaturq və mütəfəkkir Hüseyn Cavidə pərvazlandıran tarixlər

şahidi Əlixan məhəlləsi sakinlərin qəlbində həmişəyaşardır.

Çağdaş ədəbiyyatımızın xanım-xatın şairəsi, istedadlı dramaturq Kəmalə Ağayeva da şıltaq uşaqlıq, mənalı gənclik illərini bu məhəllədə keçirmiş, şeirlərinin ilk mayasını bu məhəllədə tutmuşdur. O, "Məhsəti"nin ilk misralarını, "Apardı seller Saranı"nın ilk nəğməsini bu məhəllədə qələmə almış, dilimizin tükenməz söz xəzinəsi-bədii təsvir və bədii ifadə vasitələrindən ustalıqla istifadə edərək Əlixan məhəlləsini tərənnüm obyektinə çevirmişdir.

*Ömrümün rayihəsi,
Şərimin qafiyəsi,
Ey könül nişanəsi,
Əlixan məhəlləsi...*

*Adil Bağirov
Filologiya elmləri doktoru
Naxçıvan şəhəri*

ƏLİXANIN XATİRƏSİNƏ

*Adın məhəlləmlə cəkilir qoşa,
Yazmışam bu adı divara, daşa.
Səni unutmaq, əziz, Əlixan,
Sənə rəhmət olsun, ey böyük insan.*

Əlixan məhəlləsi! Səni quran de, hanı?
Unutma heç bir zaman o xeyirxah insanı.
Tanrıdan Əlixana hər an rəhmət dilə sən,
Yad elə o insanı hər an hörmət ilə sən.
O köçübdür dünyadan, adı səndə qalıbdır,
Bir də əməllərindən hərə bir pay alıbdır.
Odur ki, bənzəri var hər kəsin o insana,
Əlixan məhəlləsi yaraşıqdır cahana.
Mehribanlıq, səxavət o insandan yadigar,
Əlixan sakinləri onu necə unudar?...
Əlixan məhəlləsi, səni görməyə gəldim,
Qəhərlənib ağladım, xeyli xəyala daldım.
Hanı sənin elatın, hanı o kaman səsi?
Atamın əllərində dinərdi hər pərdəsi.
Anamı da görmədim, yox olub Bazarçayı,
Kim duyar qəlbimdəki bu səsi, bu harayı?
Hanı o hörüklü qız, səndə şeir yazardı?
Onun xəyallarında bir dünya yaşayardı.
Əlixan məhəlləsi, sənə qurban olum mən,
Mən də bir övladınam, məni salma nəzərdən.
Əlixan məhəlləsi! Əlixan məhəlləsi!
Bil ki, xəyallarımda yaşadıram bu səsi.

NƏSLİMİZ HAQQINDA

Biz Naxçıvanda məşhur olan Mirişağa nəslindənik. Mənim ata babam olan Mirişağanın, bir qızı da Fatimə xanım idi. Onun iki oğlu - Ağa və Xəlil, bir qızı - Səkinə xanım, həyat yoldaşı isə Hacı Həsən babam idi. Atam Ağa və əmim Xəlil, ata-analarını erkən itirdiklərindən yetim qalmışlar.

Babamın əmisi şeyx Məhəmmədəli ağa onu aparıb İranda Nəcəfül-Əşrəfdə öz yanında saxlayıb. Sonra babam İstanbulda həkimlər universitetini bitirib, Naxçıvan quberniyası üzrə həkimbaşı işləmişdir. Onu oxudan müctəhid əmisi şeyx Məhəmmədəli ağa Naxçıvani olub. Babam at belində ən uçqar kəndləri də gəzib xidmət edərmiş.

Atamın ata babası Hacı Xudadatın altı oğlu olub: Hacı bəy, Hacı Həsən, Əkbər. Üç oğlu isə Kərbəladə şəhid olub.

Nənəm Fatimə xanımın babası Mir Kərim ağa Şərur torpağında üstünə soyğunçular düşərkən qeyb olub. Anası Məshədi Ümbülbanu xanım İranın Xoy şəhərindən imiş. O, İsmayilli qəbiləsindən olub. Hazırda Mirişağanın yurdunda Hz. Zəhra məscidi ucalıb, o müqəddəs insanları unudulmaz edib.

Mənim ana tərəfim Kəngərlilər tayfasındandır. Anam Fatimənin anası Müşkünaz xanım və atası Cəfər ağa Naxçıvanın Ərəfsə kəndindəndir. Hazırda Cəfər ağa babamın Ərəfsədəki yurdunda beş armud ağacı yadigar qalıb. Bu ağaclar sanki o həyətdə dünyaya gələn beş qardaşın rəmzidir.

ƏLİXAN MƏHƏLLƏSİ - DÜNYAYA GÖZ AÇDIĞIM YER

Mənim dünyaya göz açdığım ev, Əlixan məhəlləsində, Bazar çayının sahilində idi. Bu evdə atam, anam və 10 övlad yaşayırdı. Babam Həsən və nənəm Fatimədən qalma bu evin yarı hissəsində isə əmim və ailəsi qalırdı. Həyətimizin qarşısında iki böyük tut ağacı var idi. Onların etəyindən daim kiçik bir arxdan su axardı. Qalan həyət sahəmiz çaya qədər uzanıb, axar sulara söykənirdi. Bizi çaya aparən ensiz cıgır əmimgillə sərhəddimiz idi. Hər iki tərəfdə ərik, armud, badam, gavalı, gilənar, alma ağacları var idi. Bizim səmtdə çox böyük bir qoz ağacı da çadır qurub qürrelənirdi. Anam həyətimizi özü beləyib əkərdi, suvarma işi çətin olanda çaydan su daşıyıb pomidor və xiyar ləklərinə tökərdi. Axşam-səhər bizə layla çalan çayın suları, xüsusən yay aylarında çox gərəyimiz olurdu. Anam xalça-palaz yuyar, həyəti sulayar, biz isə o çayda doyunca çimərdik. O tay qonşularımız çaya bənd vurduqları üçün bütün məhəllə uşaqları çimmək üçün yalnız bizim bəndə gələrdilər. Bəzən bənd dediyimiz bu kiçik “dənizə” o qədər uşaq dolardı ki, səsdən həyətdə dayanmaq olmazdı. Mən uşaqlarla çimməkdən çəkinərdim. Yalnız axşam toranı çayı kölgələyəndə uzun saçlarımın hörüyünü açıb ona bürələnər və çaya atılardım. Ürkək-ürkək ətrafa baxıb, suya qərq olar və yenidən yuxarı qalxardım. Beləliklə ta

ki, anam səsləyənə qədər çimərdim. Bir gün çay kəsilmişdi. Çayla bərabər onun çimərlik sahilləri də susmuşdu. Mən özümdən böyük hörüklərimi həyatımızın sonundakı torpaq üzərinə uzadaraq oturub dizlərimi qucmuşdum. Çay boyu söyüd ağacları düzülmüşdü deyə qurumuş çayı yaxşı görə bilmirdim. Çayın yerinə gözlərimdən su axırdı. Düşünürdüm: Nədən sular kəsildi? Nədən axşam üzgülərim dayandı? Bir də bu çaya su gələrmidi? Həzin yellərin oynatdığı söyüd yarpaqları güclə duyulan səsiylə sanki mənə cavab verirdi. Bu bənd yenə sularla dolacaq, darıxma. Yenə hər səhər sahələ gəlib əl-üzünü yuyacaqsan, yenə oböyük daşın üzərində oturub, balaca əllərinlə tozlu ayaqlarına su tökəcəksən. Amma çimmək!... Elə bu vaxt söyüd ağaclarının çaya batan gövdələrində, azacıq su qalmış gölməçələrdə ilanlar oynadığını gördüm. Var gücümle qışqıraraq evə doğru qaçdım. Anam, əmim arvadı və uşaqlar məni əhatə etdilər. Dilim tutar-tutmaz “orda ilan var” dedim. Mənə su içirdilər. Özümə gəldim. Həmin gündən mənim çayda çimməmə nöqtə qoyuldu. Tut ağaclarının altı mənim məskənim idi. Həmişə səhər ertədən anam həyəti sulayıb süpürər, ağac altına nimdaş palaz sərərdi. Mən qaçıb orada oturur, kitab oxuyardım. Nağıllar aləminə elə daldım ki, nə samavarın həzin nəğməsini, nə də çay qablarının səslənməsini duymazdım. Yalnız atamın “qızım, çayın soyudu” sözləri məni kitabdan zorla ayırdı.

Mən nağılları çox oxuyar və onları səhnələşdirib, məhəllə uşaqları ilə oynayırdım. Həyatımızdakı taxtın üstü səhnəmiz idi. Mən gah rejissor, gah Məlikməmməd, gah

III gözəl olurdum. O zamanın yadigar uşaqlarından biri, çox sevdiyim Fizurə xanımdır. Hazırda o, F.Köçərli adına uşaq kitabxanasının direktorudur. Onu hər görəndə o uşaqılıq illərim yadıma düşür. Biz mehribanca görüşüb, o illəri yad edirik.

Qış aylarında mən, evimizdə bacı-qardaşlarımı bir yerə toplayıb "teatr veririk" deyə sevinclə elan verərdim. Onlar düzülüb oturur, atam kaman çalar, mən isə divlə vuruşan Məlikməmməd olardım. Həyətdəki qarla örtülü, yalqız səhnəmiz isə kədərə qərq olardı.

Mənim səhnə eşqim sonsuz idi. Naxçıvan Dövlət Dram teatrında çalışan əmim arvadı Zərifə xanım axşamlar teatra işə gedərkən onun yanına düşüb ora gedərdim. Baxmayaraq ki, anam məni danlayardı, amma ağlamaq həddinə çatsam belə istəyimə nail olurdum. Ən çox sevdiyim Mir İbrahim Həmzəyevi və Zəroş xanımı hər gün səhnədə görməsəydim, oturub ağlayardım. Bir dəfə əmim arvadı ilə gedə bilmədim deyə ona dedim:

- Əmmə nə olar, ordakı afişadan bir parça kəs, mənə gətir, barı onu qoxulayım, sakit olum, yoxsa ölərəm.

Böyüdükdən sonra Allah mənə elə bir həyat yoldaşı nəsib etdi ki, onun vasitəsilə teatr aləminə həmişəlik bağlandım. Teatrın ilk ədəbi hissə müdiri olmaq mənə müyəssər oldu.

Mən 22 ildən çox teatrda həmin vəzifədə çalışdım və dramaturgiya sahəsində uğurlar qazandım. Bu uğurlarıma görə öncə Allahıma, sonra həyat yoldaşıma, 35 ildən artıq teatrın baş rəssamı işləmiş mərhum Məmməd

Qasımova, daha sonra teatrın kollektivinə minnətdaram. Bu gün yeni pyeslər üzərində çalışarkən xatirələr məni kövrəldir.

Düşünürəm ki, kaş o zamanlar olaydı, sübhü gözlərimlə açanda həyat yoldaşım yanımda dayanıb mənim yorğun gözlərimə baxıb deyəydi:

Sabahın xeyir olsun, yuxusuz şairə!

BEŞ QIZ İDİK

Mən Əlixan məhəlləsinin 5 nömrəli 7 illik məktəbində oxumuşam. Dördüncü sinifə çatanda sinifimizə Sovetabad kəndindən üç qızda gəldi: Zərifə, Sənubər və Zeynəb. Mənimlə bir Zeynəb də oxuyurdu. Biz beş qız dost olub birlikdə gəzər, tənəffüslərdə məktəb həyətində bir oynardıq. Bir-birimizə elə alışmışdıq ki, gecələr də ayrı qala bilmirdik. Həftənin beş gününü hərdən birimizin evində gecələməli olurduq. Bu gecələrdə yalnız dərs oxumaqla məşqul olub, yuxu nədir bilməzdik. Sübh zamanı xoruzlar ban verəndə deyərdik ki, zəngimiz çalındı durub məktəbə hazırlanaq.

Bu günlərdən birində Sovetabaddakı Zeynəbgildə qalmışdıq. Alman dilindən hazırlaşırıdık, otaqda bizdən başqa Zeynəbin Gəncədən gələn bir qohumu da var idi. O, coxdan şirin yuxu içində idi. Lakin biz hərdən uşaqlıq edib güldükcə o, yuxulu-yuxulu deyiniirdi. Bu adam saçını elə qırxdırmışdı ki, lap daza oxşayırdı. Elə bu baxışlarımızla almanca das karl sözü eyni vaxtda səsləndi və biz qəhqəhə çəkib elə bərkdən güldük ki, o adam hirsle yerindən qalxıb bizim üstümüzə bağırırdı:

- A balam, qoymazsınız yataq!? Haydı durun çıxın bayıra, mən yatmaq istəyirəm!- deyərək gecənin yarısı bizi qovub bayıra saldı və arxamızca qapını bağladı.

Həm gecənin soyuğu, həm dərsimizin yarımçıq qalması bizi şaşırtmışdı. Qızlar qapını döyüb yalvarırdılar ki, daha

səs salmayacaqlar, daha gülməyəcəklər. Lakin o adam qəddara dönmüşdü, qapını açmırdı. Mən bir tərəfdə sakitcə durub baxırdım, qaranlıq gecə məni də qorxudurdu, həm də yaşca hamısından kiçik olduğum üçün daha çox həyacanlı idim. Yalvarışlar davam edirdi. Birdən içəridən o daz adamın səsi gəldi:

- Ay qızlar, mən qapını yalnız Kəmalənin xatirinə açıram, çünki o çox sakit qızıdır, - deyərək qapını açdı. Biz çox sevindik.

On illiyi bitirdikdə Nubar dediyimiz Zeynəbimiz ailə həyatı quraraq bizdən ayrıldı. Biz isə Bakıya gəlib Xarici Dillər institutuna imtahan verdik. Dəstəmizin ikinci Zeynəbi daxil ola bilməyib Naxçıvana qayıtdı. O, daz Karl dediyimiz oğlanla ailə həyatı qurdu, biz isə oxuyub üç nəfər fransız dili müəllimi olduq.

Mənim yolumu gözləyən ailələr çoxmuş deyə elçilər anamı bezdirmişdilər. Odur ki, heç görmədiyim, tanımadığım, məndən onüç yaş böyük bir rəssan oğlana nişanlandılar.

Hərdən bizə gəlib-getməyə başladı. Atamla söhbət edə, mənə gizli-gizli baxar, çox utancağ olduğumdan heç danışdırmazdı. Yavaş-yavaş ona isinişməyə başlayırdım, toy günü ağlayıb dedim: Mən utanıram, qızlar ərə getməz ayıbdır. Hamı gülüşüb məni ələ saldılar. Lakin göz yaşlarım içində məni yola saldılar. Bir ay keçdikdən sonra ağlayıb dedim ki, daha mən evimizə gedirəm, bəsdir burda nə qədər qalacağam ki... Ev adamları gülüşdülər. Mən isə geyinməyə başlamışdım.

O mənə yaxınlaşıb paltarımı əlimdən alaraq dedi: sən burda həmişəlik qalmağa gəlmisən, artıq evin buradır. Üç il onun ailəsi ilə yaşadıq, sonra mənim yazmağıma görə, yeni yaradıcılıq imkanım olsun deyə, yoldaşım ilə bizə ev verdilər və ayrılıb getdik. Səhərdən axşama kimi yoxsul evimizi səliqəyə salırdım, gecələr isə sübhə qədər yazırdım. Heç yorulmurdum. Gənclik nə yorulmaz imiş...

Yavaş-yavaş parlağa başlayırdım. El məni tez-tez olan televiziyaçı çıxışlarımdan sevməyə yönəldikcə, bədxahları da artırdı. Azərbaycan rayonlarından, Naxçıvan kəndlərindən xeyli məktublar alırdım. Məndən şəklimi istəyirdilər. Mən məktublara cavab və şəkil göndərirdim. İllər keçdikcə, kəndlərə görüşlərə getdikcə, evlərdə divardan asılan şəklimi görürdüm. Utanırdım ki, niyə belə?...

Artıq üç uşaq anasıydım. Bir gün qapımız döyüldü, açanda iki nəfər yad kişi gördük. Yoldaşım onları evə dəvət etdi, əyləşib hansısa bir Azərbaycan rayonundan gəldiklərini dedilər. Bir az söhbətdən sonra məlum oldu ki, mənə elçiliyə gəlirlər və dedilər: Kəmaləni oğlumuza istəməyə gəlmişik, bir ata kimi razılıq verməyinizi xahiş edirik. Yoldaşım ilə ikimiz də təəccüblə bir-birimizə baxıb gülməkdən özümüzü saxlaya bilmədik. O dedi: Hə, verərəm onu, amma qiyməti çox baha olacaq, çünki yanı balalı inəkdir, üç də balası var. O kişilər donmuş kimi bir-birinə baxdılar və cəld durub getdilər. Bizim isə gülüşümüz qəh-qəhəyə çevrildi.

Yazıqlar neyləsinlər, mən qıza bənzəyirdim, o da ataya.

ƏLİXAN MƏHƏLLƏSİ

Ey ömür piyaləsi,
Anamın layla səsi,
Bir ömür xatirəsi,
Əlixan məhəlləsi!

Ey könül təranəsi,
Ey xəyal əfsanəsi,
Ey həsrətin çarəsi,
Əlixan məhəlləsi!

Sinəndə göz açmışam,
Dünyaya iz açmışam,
Səndən çox söz açmışam,
Əlixan məhəlləsi!

Qızınam, dindir məni,
Yanıram söndür məni,
Göylərdən endir məni,
Əlixan məhəlləsi!

Torpağına üz qoyum,
Sən ey soyadım, soyum,
Mən səndən necə doyum?
Əlixan məhəlləsi!

Ömürdə xatirən var,
Poza bilməz ruzigar,
Sinəmdə xoş yadigar,
Əlixan məhəlləsi!

Aylar ötdü görüşdük,
Dərdi yenə bölüşdük,
Kim deyir ayrı düşdük?
Əlixan məhəlləsi!

Hərdən ayrı düşsəm də,
Yenə bu könül səndə,
Qurban sən olan səmtə,
Əlixan məhəlləsi!

Həsretin qəlbi üzər,
Səndə xəyalım gəzər,
Adın könlümü bəzər,
Əlixan məhəlləsi!

Şükür yenə görüşdük,
Bu sevinci bölüşdük,
Kim deyir ayrı düşdük,
Əlixan məhəlləsi!

Sənin mənə hədiyyən,
Bir niskilli xatirə.
Mənim sənə hədiyyəm,
Odlu göz yaşı oldu.
Əlixan məhəlləsi!
Əlixan məhəlləsi!

ƏLİXAN MƏHƏLLƏSİ XƏYALIMDA

Uşaqılıq çağlarım sinəndə qaldı,
İndi onu arar, ağlar xəyalım,
Kimlər o dövranı əlimdən aldı?
İndi bir xatirə saxlar xəyalım.

Məscid həyətinə bir tut ağacı,
Çayın sahilində bir söyüd vardı.
Hamı bir-birinə bir ana-bacı,
Qonşular nə qədər məsud yaşardı.

Bizim məhəlləmiz bir dastan idi,
Əslisi, Kərəmi, Leylisi vardı.
Hər həyət bir kiçik gülüstan idi,
Çayın sularıyla suvarılardı.

Bir damın altında yüz ev adamı,
Bir çıraq işığı bəs idi bizə.
Bir parça çörəyi bölərdi hamı,
Ülfət nur verərdi gözlərimizə.

Əmim uşaqları bizə qarışıq,
Hamımız birlikdə bir dəstə idik.
Bir həyət boyuna olub yaraşlıq,
Hamımız nə gözəl nəvədə idik.

Daxil olma № 01

"09" fevral 2013 il

Mənə deyərdilər Əlixan qızı,
Hamı saçlarıma heyran olardı.
Məktəbdən naz ilə gəlib keçəndə,
Hər kəsin öz işi unudulardı.

Kasıb komamızda tapmazdım çörək,
Oturub həyətdə dərs oxuyardım.
Romanlar içində itib sübhədək,
Özümdə yazmağa həvəs duyardım.

Qızlara qoşulub hec oynamazdım,
Bir qələm, bir vərəq həmdəmim idi.
Elə o zamandan bir qəmli sazıdım,
Çalınmaq, ağlamaq aləmim idi.

Aylı gecələrin yarpaq nəğməsi,
Bir az üşüyərdim mehlər içində.
Məni oyadardı quşların səsi,
Çörərdim gülləri şəhlər içində.

On iki yaşında ilham gələndə,
Mən ilkin şeirimi bahara yazdım.
Dostlarım şairdir, deyib güləndə,
Sonrakı şeirimi onlara yazdım...

İndi ha boylanıb, ha baxaram mən,
O vaxta aparən yollar görünməz.
Niyə əziz anam yox oldu birdən?
Məni qucaqlayan qollar görünməz.

Nə Gülzar xala var, nə Fatma xala,
Köçdü bu dünyadan Müşkünaz nənəm.
Hanı şair atam, bir kaman çala,
Həzin tellərində alışa sinəm.

Hanı Sara bibim, namazlı bibim?
Mənə ibadəti öyrədən oldu.
Bizə gəlməyəndə o nazlı bibim,
Qaçıb soruşardım bu nədən oldu?

Məhləmiz sovuşub haqqa qovuşdu,
O çay da qurudu insanlar kimi.
Könlüm o yerlərdən bir də soruşdu,
Bir də yaraladı yara qəlbimi.

İndi sinəm içrə xatirələr var,
Yandırar od kimi, yaxar od kimi.
Bir də ki, torpaqlar qalır yadigar,
Onlar da boylanır mənə yad kimi.

Uşaqılıq çağlarım düşür yadıma,
O əziz illəri anıram indi.
Nə yaxşı ilhamım yetib dadıma,
Qələmlə vərəqdə yanıram indi.

ANIRAM ƏLİXAN MƏHƏLLƏSİNİ

Könül verdim illər,
Gülün dərdiyim ellər.
Nədən görünməz olub,
Mənim gördüyüm ellər?

Hardadır Fatma xala,
Durub qadamı ala.
Anam bir süfrə sala,
Dövrəsində o güllər.

Hanı bəs Bazarçayı?
Nəgməydi hay-harayı,
Sevdim o tay, bu tayı,
Dururmu o sahillər?

Mehriban Nabat xala
Yenə çaya gəlirmi?
Yuyub qab-qacağını,
Sahildə dincəlirmi?

Aban, İsıx, Rəfiqə,
Ən yaxın qonşulardı.
Onlar seyidlər idi,
Elin hörməti vardı.

Xavər, Atikə xala,
Yoncalıqda yaşardı.
Qəmər, Süleyman, Temiş,
Bir də Məhəmməd vardı...

Zəif Aman Gülzarın,
Uçuq bir evi vardı.
Onunla üzbə-üzdə
Rəcəb-Gövhər yaşardı.

Telli xala, Firəngiz
Qonşu idi onlara.
Banu xala, Gülistan,
Qəlbə verərdi yara.

Onlar çətin yaşardı,
Ürəyim qəmlənərdi.
Hərdən gedib onlara,
Seyr edərdim bu dərdi.

Məhəllədə o zaman,
Duman Gülzar da vardı.
O, qızları Xoşqədəm
Və Qaqanla yaşardı.

Onlara qonşu idi,
Əziz Xanımcan xala.
Allah rəhmət eləsin,
Kaş yeri cənnət ola.

Hardadır Ləli xala,
Fərəc əmi görünməz.
İbrahimlə, Eminə,-
Yoxdu onlara əvəz.

Səməd əmi, Cəmilə,
Xədicə xala vardı.
Səkinə xala ilə,
Bir həyətdə yaşardı.

Vardı Şuğeyib əmi,
Qızıyla dost idim mən.
İllərdir xəbərim yox,
O gözəl Səriyyədən.

Onlar Xavərgillərin
Evində yaşayardı.
Nə mən ondan doyardım,
Nə o məndən doyardı.

Bizim həyətimizdə,
Qoşa yelmik yığardıq.
Onların həyətinə,
Ağacları çıxardıq.

Müharibə illəri,
O ev qibləgah idi.
Hər kəsin gözü orda,
Hər kəsə pənah idi.

Gecənin qaranlığı,
Bürüyəndə hər yeri.
Hamı əlində fanar,
Keçərdi küçələri.

Ya da ki, Ay nurunda,
Hər kəs ora gedərdi.
Bir balaca otağın,
Qoynu məhlə qədərdi.

Bir çıraq ətrafında,
Bir palazın üstündə.
Bütün məhlə sığardı...
Sığmayırdı əslində.

Amma ürəklər geniş,
Xəyallar tər-təmizdi.
Əlixan məhəlləsi
Bir-birinə əzizdi.

O balaca otaqda,
Nağıllar söylənərdi.
Kimisi ağlayardı,
Kimisi əylənərdi.

Gecəyarıya qədər,
Söhbətlər uzanardı.
Kişilər əsgər idi,
Qadınlar qazanardı.

Odur ki, elə orda,
Çoxu mürgüləyərdi.
Soluxan bənizini,
Çiyni üstə əyərdi.

Kimi gileylənərdi,
Acı qəm-kədərindən.
Kimisi söz açardı,
Cəbhə xəbərlərindən...

Bu məhlənin içində,
Çayın lap sahilində.
Bir Məscid də var idi,
Adı elin dilində.

Oraya da gedərdik,
Onu əzizləyərdik.
Savaşın bitməsinə
Dualar da edərdik.

Böyüklər bu Məscidə,
Allah evi deyərdi.
Uşaqlar qulaq asıb,
Elə hey düşünərdi.

Allah içəridəmi,
Necə görək onu bəs?
Balaca qəlbimizə,
Hakim idi bu həvəs.

Mən də uşaqlar ilə,
Sarılıb pəncərəyə.
Hey baxardıq içəri,
Onu görərik deyə.

Amma görünməzdi heç,
O gözə görünməyən.
Bu eşq urəyimizdə,
Bir atəşdi sönməyən...

Məscidin həyətində,
Düz çayın sahilində.
Böyük bir tut ağacı
Dinərdi öz dilində.

Yarpaqlar danışardı,
Sərin mehlər əsəndə.
Yerə tut tokülərdi,
Heyran qalardım mən də.

Uşaqlar tez toplayıb,
Tutları yeyərdilər.
Yenə tökülsün deyə,
Durub gözləyərdilər.

Mən yeməzdim o tutu,
Sanardım ki, günahdır.
Deyərdim Allahındır,
Onu yemək yasaqdır.

Qaçıb evə gedərdim,
Sığınardım anama.
Deyərdim ki, ay ana,
Qorxu düşüb canıma.

Allahın o tutunu,
Niyə yedi uşaqlar?
Ay ana, yeməsəm də,
Mən də oldum günahkar.

Anam da gülümsəyib,
Deyərdi bunda nə var?
Allah özü verib ki,
Tutu yesin uşaqlar.

İki tutağacı da,
Bizə veribdir Allah.
İstəsən doyunca ye,
Bu ki, deyildir günah.

Mən də dırmaşıb həməən,
Tutağacı boyunca.
Oturub budağında,
Tut yeyərdim doyunca.

Elə ki, atam gəlib,
Məni ordan alardı,
O, ağacın altında
Həzin kaman çalardı.

O zaman əziz atam,
Bir nəğmə oxuyardı.
O nəğmənin sözləri,
İndi bir yadigardır.

“Çanaqqala içində
Vurdular məni
Ölmədən məzara
Qoydular məni...”

Mən dalıb bu nəğməyə,
Nədənsə qəmlənərdim.
Ölən kim idi görən?
Yazıq! Yazıq! deyərdim...

Fəsillər ötüşərdi,
İllər başa çatardı.
Məhlə uşaqlarımız
Yaşdan-yaşa çatardı.

Payızda gün düşərdi,
Yarpaqların üstünə.
Qışda Ay çilənərdi,
Bəyaz qarın üstünə.

Üşüsə də uşaqlar,
Qaçardılar həyətdə.
Gecə quşları kimi,
Uçardılar həyətdə.

Qışqırıb deyərdilər:
Ay işığı süd kimi,
Ay uşaqlar, uşaqlar,
Hitler qaçır it kimi!

Sonra qorxub qaçardıq,
Hamımız evimizə.
Analar gülüb baxar,
Heç söz deməzdi bizə.

ATALAR EVƏ DÖNDÜ

Bir gün qələbə sözü,
Səsləndi məhləmizdə.
Böyüklər sevinəndə,
Coşub sevindik biz də.

Atalar evə döndü,
Üzü güldü ellərin.
Baxışlardan silindi,
Qəmi ağır illərin...

Fəsillər ötüşürdü,
İllər başa çatırdı.
Məhlə uşaqlarımız,
Yaşdan-yaşa çatırdı.

O məhlədən ayrıldım,
Mən on altı yaşında.
Bir də qayıtdım evə,
Əlli üçün qışında.

Bakıda oxuyurdum,
Həsərdim evimizə.
Məni sevən qonşular,
Axıb gəldilər bizə.

Biri dedi böyüyüb,
Böyük bir qız olmusan.
Biri dedi xiffətdən,
Lap saralıb solmusan.

Anam samavar saldı,
Qonşular çay içdilər.
Bəziləri oğluna,
Məni gəlin secdilər.

Anam dedi, ay balam,
Qızım uşaqdır hələ.
Belə sözdən-söhbətdən,
O ki, uzaqdır hələ.

Biri dedi vermərəm,
Kəmalə bizimkidir.
Biri dedi, o bizim,
Gözümüzün ilkidir.

Eh, tale nə dedi bəs?
O anlarda görəsən?
Dedi mənim hökmümü
Bilməyirsən hələ sən...

Qış getdi, gəldi bahar,
Yenə tətillə gəldim.
Xanəndə bülbul kimi,
Bu dəfə dilə gəldim.

Qoşulub qardaşıma,
Mən nəğmə oxuyurdum.
Qızıl güllərimizdən,
Bir çələng toxuyurdum.

Mən uzun saçlarımı,
Kürəyimə tökürdüm.
O çələng də başımda,
Sanki gəlin köçürdüm.

Getmişdi sakitliyim,
Şux olmuşdum bir qədər.
Hey gülüb danışırdım,
Nə qəm vardı, nə kədər.

Yenə hər axşamçağı,
Atam kaman çalırdı.
O kamanın telləri
Məni məndən alırdı.

Yenə tut ağacımız,
Üstümüze yağırdı.
Yenə qoyunumuzu,
Anam axşam sağırdı.

Çayımız o çay idi,
Axıb gedirdi yenə.
Yayımız o yay idi,
Yaxıb gedirdi yenə.

Oturub bir tərəfdə,
Yenə şeir yazırdım.
Həm də kaman səsinə,
Dalıb qulaq asırdım.

Anam hərdən boylanıb,
Yeməyə çağırırdı.
İndi həsrət qaldığım,
Fikrimi dağıdırdı.

Səslə məni, ay ana,
Hanı o səs, o nəfəs!?
Heyhat, baxdım hayana,
Nə sən varsan, nə o səs...

Yenə səslə, ay ana,
Səsinə qurban olum...
Nə sən varsan, nə o səs,
Gəl, sənə qurban olum...

İndi fikrimi deyil,
Gəl də, bu ömrümü kəs.
Göynərəm sənin üçün,
Hanı o səs, o nəfəs?...

Bizim məhəlləmiz bir dastan idi,
Əslisi, Kərəmi, Leylisi vardı.
Hər həyəf bir kicik gülüstan idi,
Çayın sularıyla suvarılardı.

Mənə deyərdilər Əlixan qızı,
Hamı saçlarıma heyran qalardı.
Məktəbdən naz ilə gəlib keçəndə,
Hər kəsin öz gülü unudulardı.

Qızlara qoşulub hec oynamazdım,
Bir vərəq, bir qələm həmdəmim idi.
Elə o zamandan bir qəmli sazıdım,
Çalınmaq, ağlamaq adətim idi...

Məhləmiz sovuşub haqqa qovuşdu,
O çay da qurudu, insanlar kimi...
Könlüm o elləri bir də soruşdu,
Bir də, yaraladı yara qəlbimi.

İndi sinəm içrə xatirələr var,
Yandırır od kimi, yaxır od kimi.
Bir də o torpaqlar qalıb yadigar,
Onlar da boylanır mənə yad kimi.

BU YERLƏR

Bu yerlərə elim baxsın doyunca,
Cavidimiz gəzən yerdi bu yerlər.
Həsərət qaldıq ona illər boyunca,
Bu həsrətə dözən yerdi bu yerlər.

Pərən-pərən bir ailə var idi,
İndi bu yer onun vüsal yeridi.
Ərtoğrulu, Müşkünazı, Cavidı,
Sinəsinə düzən yerdi bu yerlər.

Şair ömrü bir əzaba uğradı,
Zalim əli o qəlbini doğradı.
Bu dərd ilə ürəyimiz ağridi,
Bu ağrını pozan yerdi bu yerlər.

Olmasa da yaşayırdı sözümdə,
O qəm idi, göz yaşıydı üzümdə.
Yozulmayan yuxu idi gözümdə,
Bu röyanı yozan yerdi bu yerlər.

Həm vüsal var, həm hicran var səsində,
Bir kədərli laylası var nəsimdə.
Daş gül açıb bu xəzanlı fəsildə,
Bahar yerdi, xəzan yerdi bu yerlər.

Həm sevincli, həm pərisan səhnədir,
Könlümüze xatirələr bəxş edir.
Bu günümədən sabahıma tövhədir,
Tariximi yazan yerdi bu yerlər.

Qoy var olsun onu bizə qaytaran,
Olacaqdır başım üstə ayparam.
Sağalacaq indən belə bu yaram,
Könlüm quşu süzən yerdi bu yerlər.

ATA OCAĞI

Ata ocağından bir səda gəlir,
Ötən illərimi haraylar mənim.
Baxdıqca ilk ömrüm hey yada gəlir,
Nəyimə lazımdır saraylar mənim.

Üzümü söykəyib torpağına mən,
Qoy öpüm o qırıq qapından sənin.
Qoy keçim o kiçik otağına mən,
Qırılıb düşmüşəm sapından sənin.

Ey ocaq, sinəndə qədəmlərim var,
Hanı saxladınmı, yadigar olsun!
Gör sinəm altında nə qəmlərim var,
Söyləyim qoy sənə aşikar olsun.

Səndən ayrılalı, ayrı qalalı,
Köksümdə ocaqlar qalandı, yurdum.
Şairlik sevdası qismət olalı,
Sandım ki, hər nə var yalandı, yurdum.

Bağışla a yurdum, unutdum səni,
Vərəqlər içində itəndə ömrüm.
Bağışla, əzizim, olub keçəni,
Sənə qayıtmışam bitəndə ömrüm.

BİR ZAMAN ACILI GÖRÜNƏN GÜNLƏR, İNDİ XƏYALLARDA NECƏ ŞİRİNDİR.

Günlər ötmədedir, ömür bitmədə,
Yadıma salıram ötən günləri.
Ürəkdə yanıqlı bir ney ötmədə,
Çalır havasını ötən illərin.

Bilmirəm qədrini bildim, bilmədim,
O günlər gah şirin, gah acı idi.
Bir onu bilirəm çox da gülmədim,
Həyatım gülüşlər möhtacı idi.

İstər şirin olsun, istərsə acı,
İndi o günlərin təşnəsindəyəm.
Mənim gəncliyimdi başımın tacı,
İndi ona dönmək həvəsindəyəm.

İmkansız bir istək könüldə inlər,
Yarası qəlbimdə necə dərinidir.
Bir zaman acılı görünən illər,
İndi xəyallarda necə şirindir.

NAXÇIVANDA GƏZƏRKƏN

Bu yerlərdə itib qalım,
Bir ot kimi bitib qalım.
Dağlar mənə sehr oxusun,
Çiçəklikdə batıb qalım.

Göylər yağmur çiləyəndə,
Üstümə nur ələyəndə,
Qayalar əl eləyəndə,
Sinəsində yatıb qalım.

Ata-anam bu diyarda,
Çoxdan olsa da məzarda,
Onlar harda, mən də orda,
Niyə axı yetim qalım?

MƏN ƏLİXAN QIZIYAM

Əlixan qızıyam, əlixanlıyam,
Yazmağı borc bildim məhəlləmizdəm.
Dünyaya gəldiyim o məkanlıyam,
Barı birçə kəlmə qalaydı bizdən.
Köçənlər köçübdür, qalanlar qalır,
Cavidi yaşadır ellər bu yerdə.
Hər kəs o illəri yadına salır,
Həm ağır, həm əziz illər bu yerdə.
Bizim məhəllənin hekayələri
Sığmaz kitablara, könüllərdədir.
O gözə görünməz xatirələri,
İndi çiçək açan bu yerlərdədir.
Əlixan qızıyam, əlixanlıyam,
Yazmağı borc bildim məhəlləmizdəm.
Əli səxavətli o zamanlıyam,
Barı bu kəlmələr qalaydı bizdən.

YADIMA DÜŞÜB

Uşaqlıq çağlarım düşüb yadıma,
O əziz illəri anıram indi.
Nə yaxşı ilhamım yetib dadıma,
Qələmlə vərəqdə yanıram indi.
İndi xəyalımda yaşar o çağlar,
Nə o insanlar var, nə də məhləməiz,
Yox olan evlərə gözlərim ağlar,
Yalnız xatirələr əzizdir, əziz.

Əlixan məhləsi! Ömür həyanım,
Səni o insanlar əziz edibdir.
Elə yoxluğunda gəlib dayanım,
Tale bu ömrümü sənsiz edibdir.

İtib cığırıların, itib izlərin,
O vaxtkı halına necə gəlim mən?
Hanı o yolların, hanı düzlərin?
Barı xəyalıma dalıb qalım mən.

Ağlatma, a yurdum, ağlatma məni,
Sənin bu halına qurban olum mən.
Xəyal atəşinlə aldatma məni,
Qoy ki, bu xiffətlə elə solum mən.

MƏN KİMƏM

Qədim Naxçıvan şəhərində Əlixan məhəlləsi deyilən bir diyar var. Mənim diyarım! Vətən qoynunda kiçik vətənim mənim! Burada böyük Cavid yaşadığı üçün bəzən Cavid məhəlləsi, məscid var idi deyə məscid məhəlləsi də deyirdilər. Nəğməli bir çay bu yerdən axan vaxtlarda həyətlər güllü-çiçəkli, meyvəli-barlı olardı. Mən o çayın sahilində yoxsul bir ailədə dünyaya gəlmişəm. Bu gəliş 1937-ci ilin iyul ayına düşüb.

Atam Ağa, Mirişlilər nəslindən olan məşhur seyid Mirişağanın nəvəsidir. İstanbulda təhsil almış, və o zaman Naxçıvan üçün yeganə həkim olan babam Hacı Həsən (ona həkimbaşı deyərdilər) və nənəm Məshədi Fatimə çox erkən rəhmətə getdikləri üçün atam yetim böyümüşdür. Təhsilini Bakıda (rabfakda) fəhlə fakultəsində alaraq, Naxçıvan radiosunda kamançaçalan, diktor, “Şərq qapısı” qəzetində müxbir, ədəbi işçi işləmişdir. 1941-1945-ci illərdə Böyük Vətən Müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur. Cəngavər ləqəbi ilə yazdığı Sabirənə şeirləri “Şərq Qapısı” qəzetində dərc olunurdu. Anam Fatimə savadsız olub, amma ömrünün sonunadək işləyib. Onun iş yeri tarlalar, zəmilər, toxuculuq fabriki və bir də öz həyətimiz olub. Çox zəhmətkeş bir qadın olan anam, həm də on uşaq böyüdü. Məni çətinliklə oxudub. Cəmi 16 il onun himayəsində olmuşam, gözəl xasiyyətlərini və səliqəsini az öyrənmişəm.

On altı yaşında da gözüyaşlı anam məni Bakıya

oxumağa yola salanda bilmədi ki, məndən həmişəlik ayrılır.

Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutunun fransız dili fakultəsini bitirdim. Elə həmin vaxt xəbərim olmadan yolumu gözləyən, üzünü görmədiyim bir rəssam oğlana nişanlandım. Ağlayıb evdən getdim, bir həftə dostumgildə qaldım. Hamı heyret etdi ki, nədən görsən bu qızı üzünü görmədiyi bir adama verdilər. Amma səbəb var idi. Gecələr sübhə qədər çıraq işığında oxuduğum romanlar həyata və sədaqətə olan inamımı qırmışdı. Sədaqətsiz nağıl obrazları mənim xəyalımda qurduğum ülvi məhəbbət dünyasını uçurmuşdu. Məni yalançı sevdalar qorxudurdu və söz vermişdim ki, heç zaman ərə getməyəm. Odur ki, böyükklərin atdığı bu addım mənim qərarımın ziddinə olsa da yerində idi. Nişanlımı dörd ay sonra gördüm, hər zaman ondan qaçıb gizlənirdim. Sən demə bu adam mənim yaradıcılıq həyatımda böyük rol oynayacaq, tanrı tərəfindən mənə göndərilən bir qismət imiş. Onun ailə həyatımızdakı əzablarını heç zaman unutmaram. Gecəli-gündüzlü yazı masasından qalxa bilməyəndə uşaqlara və evə baxmaq mərhum həyat yoldaşımın öhdəsində idi. Teatr rəssamı olduğu üçün məni teatr aləminə bağlayan da o olub. Uzun illər Naxçıvan Dövlət Dram teatrında ədəbi hissə müdiri vəzifəsində işləməyim də onun sayəsində idi. Bu illər mənə dramaturgiyanın çətin yollarını anlatdı və sonrakı pyeslərimin yaranmasına səbəb oldu. Bu səhnə yazılarımın ilk tənqidçisi və məsləhətçisi o, ikincisi məşhur ədəbiyyatşünas Yaşar Qarayev

idi. Onların hər ikisinə minnətdaram. İlk pyesim olan "Məhsəti"ni yazarkən səhnə sirrlərini həyat yoldaşım mənə öyrədib. Allah ona rəhmət eləsin. Amin !

Mən şeir yazmağa 12 yaşımdan başlamışam. Atam deyərdi ki, həmin vaxtlar bir dəfə yuxulu halda yataqdan qalxıb, otağın divarında nə isə yazmışam. O mənə həmişə deyərdi: " Qızım sən şair olacaqsan". Mənim bu sözdən heç xoşum gəlməzdi. Amma özümdən asılı olmadan hey yazırdım və onları gizli saxlayırdım. Mənə elə gəlirdi ki, şeir yazmaq çox ayıbdır. Bir dəfə atam öz tələbə qızına belə bir məktub yazmışdı: "Kəmalə, xahiş edirəm mənə məktublarını şeirlə yaz". Mən çox incidim ona belə cavab yazdım: "Əgər mənə bir də belə söz yazsan, özümü Xəzər dənizinə atacam". Amma yazıq atam bilmirdi ki, gecələr qızlar yatandan sonra, oturub sübhə qədər şeir yazıram. Bu qızlar mənim bu sirrimi bir dəfə institutumuzda ədəbiyyat dərənəyi aparən şair Tofiq Mütəllibova açdılar. Dedilər ki, bu qız şeir yazır. Onlardan çox incidim. Amma bu satqınlıq mənim yaradıcılığma açılan bir qapı oldu. Tofiq müəllim məni dərənəyə üzv yazdı. Bir axşam institutda keçirilən bədii gecədə mənim şerimi başqa bir tələbə yoldaşım oxuyarkən alqışlar içində müəllifi istədilər. Mən oturduğum kreslonun altına girdim, heç kəs 17 yaşlı, amma beşinci sinif şagirdini andıran balaca qızı görə bilmədi. Mən cismən və boyca balaca, son dərəcə sadəlövhlə bir qız idim. Hörüklərim paltarım boyu uzanardı. Hamını cəlb edən mən deyil, bu hörüklər idi. Durub mənə heyran-heyran baxanlardan çox utanardım,

o baxışlar məni çox sıxardı. İndi hörüklərim qalmasa da, o təbiətim qalıb. Mən hər kəsi özümə dost və qardaş bilirəm. Həyatımda qəribəliklər çox olub. Təbiətən çox qorxaq olduğumdan institut illərində qızlardan bir an belə ayrı durmazdım. Bir dəfə dərs vaxtı xəstələndim, evə tək getməli oldum. Vidadi küçəsiylə üzüyuxarı qalxırdım. Birdən kimsə məni səslədi: "Ay qız, bir dəqiqə olar?" Mən dönüb baxdım və dedim: "Siz kimsiniz?" O dedi: "Adamam, sizinlə tanış olmaq istəyirəm, olar?" Mən dedim: "Məgər siz məni tanıyırsınız?" O dedi: "Elə tanımıram ki, tanış olmaq istəyirəm də". Mən dedim: "Məgər siz Naxçıvanlısınız?" O dedi: "Məgər tanış olmaq üçün mütləq Naxçıvanlı olmaq lazımdır?" Mən dedim: "Bəs onda mənimlə nə işiniz ola bilər?" O mənə baxıb-baxıb gülüb getdi. Heç nə başa düşmədim. İndi bunu və buna bənzər xeyli əhvalatları lətifə kimi danışib gülürük.

Ömrüm boyu təəssüf etdiyim bir yaram var. Həyatımda qız-oğlan sevgisinin nə olduğunu bilmədim. Amma bu həmişə nəsib olmalıdır. Mənsə özümü o hisslərdən qaçırmışam. Elə sanmışam ki, bu çox ayıb olar. Bununla belə məhəbbət şeirləri çox yazmışam, sanki öz başıma gəlmiş kimi. Mənə vəhylər gələndə ən çox sevimli mövzularım qəmlər və məhəbbət olub. Bəzən yuxudan ayılarkən könlümdə bir şerin yazıldığını duyuram və tez onu vərəqə köçürürəm. Vəhysiz yazıları çox az olub. Bu da qəzet sifarişləri vaxtında baş verib.

Həyatımda unudulmaz anlar çoxdur. Onlardan biri Yazıçılar İttifaqına qəbul edildiyim gündür. 1958-ci ildə

Naxçıvanda Yazıçıların səyyar plenumu keçirilirdi. Həmin vaxt mənim Azərbaycan jurnalında "Gənclik" adlı bir şeirim dərc olunmuşdu. Mərhum sənətkarlarımız M.Rahim və R.Rza bu şeiri tərif edərək mənim ittifaqa üzv qəbul edilməmi təklif etdilər. M. Rahim dedi: "...Qoy Kəmalə gələcəyin Heyran xanımı olsun". Rəsul Rza öz çıxışında təklif etdi: - "Təkcə bu şeirə görə onu Yazıçılar İttifaqına qəbul etmək olar..." Tənəffüs zamanı nişanlımla foyədə dayanmışdım. Rəsul müəllim məni görmək istəyib deyə, gördüm ki, gülə-gülə mənə doğru gəlir. Qucaqlayıb alnımdan öpdü və dedi: "Sağ ol qızım". Elə bu vaxt Əli Sultanlı yaxınlaşıb gülərək dedi: "Sən nə edirsən, ay Rəsul, kişinin gözləri qabağında nişanlısını öpürsən?" Rəsul müəllim daha da gülüb dedi: "Sən nə danışırısan? Mən elə bildim bu 6-cı sinifdə oxuyur". Hamı gülüşdü. O vaxt mənim 20 yaşım var idi. Amma Rəsul müəllim haqlı idi. Mən doğrudan da 10 yaşa bənzəyirdim. Həmin il dərs deməliydim, fransız dili fakültəsini bitirmişdim. Təyinatımı kəndə aldım ki, şagirdlərim məni dolamasınlar. Lakin burda da qəribəlik baş verdi. Bir gün dərsdən sonra nişanlım məni aparmağa gəlmişdi. Uşaqlar onu görüb atlanıb düşür və qışqırırdılar: müəlliməmizin papası gəlib aparsın. O məndən həm yaşca böyük idi, həm də mən yaşımca görünmürdüm. Neyləsin yazıq uşaqlar.

İnstitut illərində bir dəfə pilləkənlə aşağı enirdim. Məruzəçi müəllimlərimizdən biri mənə baxıb dedi: "A bala, sən hansı məktəbdən gəlmisən? Qaç get öz məktəbinizə". Mən gülüb getdim.

Mən dünyanı bir gülüstana bənzədirəm, insanları isə gülə. İstəyirəm ki, gülüstan çənsiz-dumansız, güllər isə tikansız olsun. Amma belə deyil ki. Hələ uşaqlıqdan Quran oxuyan qohumlarımızın yanında oturub deyərdim: "Oxu, görüm Quranda nə yazılıb, ən yaxşı insan necə olmalıdır?" Oxuyub məni başa salanlara bu gün də minnətdaram. Allah onlara rəhmət eləsin. Mənə oruc-namazı öyrədən Sara bibimə də Allah rəhmət eləsin. Allah bu hissləri, ta uşaqlıqdan könlümə salıb ki, insan pak və ülvi olmalıdır və yalnız bununla bitməyərək bu hissləri başqalarına da təlqin etməlidir. Bu təlqin yolunu mən qələmdə gördüm və məni yazmağa sövq edən qüvvə bəlkə də bir Allah vergisi olaraq elə uşaqlıqdan qəlbimdə imiş. Beləliklə mövzularım əsasən niyyətimə uyğun seçilir. Mənəvi saflıq, əsil insan gözəlliyi, vətən, ocaq, yurd sevgisi, ana məhəbbəti, dostluq, sədaqət, qadın isməti, inamlı və inanlı olmaq məni yazmağa qanadlandıran qüvvələrdir. Mən 20 şeir kitabının "Baharın sözü", "Gül yarpağı", "Sən olmasaydın", "Daş piyalə", "Arpaçayın nəğməsi", "O dağlarda gözüm qaldı", "Olmayaydın sarı gül", "Tanrıya heyranam mən", "Qönçələr", "Vətənə sevdalıyam", "Könül verdiyim ellər", "Bir gül kimi" və s., 16 mənzum pyesin "Məhsəti", "İsmət", "O bizim dağların oğludur", "Mənim tanrım", "Apardı sellər Saranı", "Şair vüsali", "Unudulan sözlər", "Sirli sözlər", "Kaman səsi", "Göyçək Fatma", "Zərrintac" və s müəllifiyəm. Şeirlərim bir çox dünya xalqlarının dillərinə tərcümə olunub. Pyeslərim müxtəlif teatr səhnələrində tamaşaya qoyulub.

“Məhsəti” tamaşası haqqında vaxtilə məşhur teatr tənqidçiləri C.Cəfərov, Y.Qarayev, C.Səfərov, İ.Kərimov, M.İbrahimov, M.Cəfərov və.s yüksək fikirlər söyləmişlər. İlk tamaşa göstərilən gecə anadan olan bütün qızların adını Məhsəti qoydular. 1965-ci ildə həmin tamaşa Bakıda göstərilərkən məni səhnəyə çağıran tamaşaçılardan biri - mərhum aktyorumuz Lütfuli Abdullayev demişdi: “Mən elə bildim bu qız məktəblidir, ifaçılara gül gətirir”.

“İsmət” pyesinin tamaşasından sonra ayrılmaq üzrə olan 4 ailə yenidən bərpa olundu, həya yolundan ayrılmış neçə qadınlar düz yola gəldi. Mən belə nəticələri görəndə sevinirəm və yuxusuz gecələrimin dincliyini alıram.

Ömrümü həsr etdiyim bu sənətimdən heç peşman deyiləm. Yenə bir ömrüm olsaydı, onu da yazmağa sərf edərdim. Ən çox sevdiyim əyləncə elə yazmaqdır. Sakit gecələrdə daha həvəslə işləyirəm. Yerdə xalça üstündə oturub yazmağı xoşlayıram. Uşağın ətrafı oyuncaqla dolu olan kimi, mənim də dövrəm kağız-qələmlə bəzənir.

Mən bu aləmdə sübhü açıram, aclıq keçirirəm, xeyli də ağlayıram. Kövrəlmədən əlimə qələm aldığım hallarda yaza bilmirəm. Gün ərzində beş dəfə namazdan sonra Allaha yalvararkən, bir dəfə isə yazmağa başlayarkən ağlayıram. Bu da bir Allah vergisidir, çünki bu göz yaşlarından zövq alıram, bu qəm deyil. Könül yaram isə çoxdur, onları deməyəcəyəm, çünki hamının dərdi var, bir də mən əlavə etməyim. “Hər kəsin bir dərdi var, kimsəyə deməz ağlar”.

Həyatda hər şeylə razılaşan adamam. Düşünürəm ki,

bədbəxtliyi də, xoşbəxtliyi də Allah verir. Qismətə inanıram. Tale qisməti, ruzu qisməti və.s. Qeyri-adiliklər məndə də baş verir. Olacaq bir hadisəni əvvəlcədən duymağım, istədiyim bir şeyin o anda yerinə yetməsi, dara düşəndə Allahdan kömək diləyim və onun hasil olması, heyrət doğuracaq hallar çox olur. Həyatda ən böyük dayağım inanc və inamım, bir də yaşadığım həyat yolumdur. Bütün insanları çox sevirəm, çünki onların yaxşısı da, pisi də bir tanrı əsəridir. Onları bəyənməmək Allaha xoş getməz.

Bir dəfə Ümumittifaq Yazıçılar qurultayına nümayəndə seçilmişdim. Qucağımda südəmər uşağım olduğu üçün bu etimad mənə sevinc gətirmədi. İmtina da edə bilmədim, çünki Moskvanı görmək istəyirdim. Düşündüm ki, Allah məsləhətidir, o özü də çarə edər. Bu qurultay düz bir il gecikdi və uşaq süddən ayrılan vaxt getməli oldum. Hər zaman könlüm bir şey istəyincə o yerinə yetir. Allahıma şükür edirəm. Hələ gəncliyimdə belə bir şeir yazmışdım:

*Dünya, mən istərəm gözəm hər eli,
Görəm ki, necədir Amerika gülü...*

Düz 20 il sonra bu inanılmaz arzu yerinə yetdi. 1979-cu ildə Amerikaya nümayəndə olaraq getdim, oradakı çıxışımdan sonra mənə xeyli gül bağışladılar. Fransız dili fakültəsini bitirdiyim üçün Parisi görmək xəyalı ilə yaşayırdım. Allah bu arzumu da yerinə yetirdi. Parisi görmək 1984-cü ildə yenə nümayəndə olaraq mənə nəşib

oldu. Atam hər zaman kaman çalar, belə bir türk mahnısı oxuyardı:

*Çanaqqala içində vurdular məni,
Ölmədən məzara qoydular məni...*

Mən sevdiyim kamanın qəm havasında düşünərdim. "Çanaqqala haradır görəsən? Kaş ki, o yeri görəydim. O ölən kim idi, Yarəbb, yazıq ona..."

İllər ötdü. Bir gün, yəni 40 il sonra 1989-cu ildə Türkiyədən bir dəvət aldım. Qədim Əskişəhərdə dünya üzrə keçirilən Yunus Əmrə günlərinə məni də dəvət etmişdilər. Çox sevindim. Oradakı çıxışım və oxuduğum şerlər yaxşı qarşılandığı üçün məni heç tanımadığım adamlar şəhərbəşəhər qonaq apardılar. Onlardan biri də Çanaqqalada yaşayan Yavuz bəy idi. O gəlib İstanbulda qonaq qaldığım evdən məni həmin ailə ilə birlikdə Çanaqqalaya qonaq apardı. Sanırdım ki, bu bir tanrı möcüzəsidir. Oranı qədəm-qədəm gəzdim. Məzarlıqlara gedib o ölmədən məzara qoyulanları aradım və ağladım.

Mənim arzum insanların könlüçə yazmaq və onları bəxtiyar görməkdir. Bir də mən davasız-savaşsız bir dünya arzulayıram, elə bir dünya ki, orada atəş səslərini oynaq gülüşlər əvəz etsin, elə bir dünya ki, orada insan insanın göz yaşı deyil, qardaşı olsun.

Mən hər zaman əlinə yenice qələm alan gənclərə bir yardımçı olmuşam, onların yazılarını oxuyub düzəlişlər edirəm və dərc olunmasına çalışıram. Bacardığım qədər sənətin sirlərini onlara öyrədirəm.

İndi ədəbi gəncliyə belə tövsiyə edərdim ki, onlar özlərində yazmağa güclü meyl duyursa qoy yazsınlar. Çünki, yazmaq ehtiyacı elə vəhyin gəlişidir, onu söndürmək olmaz. Sənətdə zəhmət və istedad qoşa qanadlardır, onlarla sənət aləmində uçmaq olar.

Bütün insanlar üçün vacib olan insanlıq qanunları sənət adamı üçün daha vacibdir. Çünki mənən təmiz olmayan adam, təmizlikdən necə yaza bilər və ona kim inanar? Hər kiçik ləkə böyük işlərə kölgə sala bilər. Ona görə gənclik unutmamalıdır ki, əvvəlcə əsil insan, sonra sənət adamı olmaq olar. Arzu edirəm ki, ədəbi gəncliyimiz belə olsun. İnşallah.

İlk seirlər

BAHAR

Gəlir sevimli şən bahar,
Uçub gəlir gözəl quşlar,
İnsanların ən sevdii,
Gözəl bahar, gözəl bahar.

Bahar gəlir gülə-gülə,
O tapşırır şən bülbulə,
Nəşə versin bizim elə,
Gözəl bahar, gözəl bahar.

Baharda acılır güllər,
Oxuyur o şən bülbüllər,
Çox şəndir bizim ellər,
Gözəl bahar, gözəl bahar.

1948

ƏZİZ BAYRAM

Əziz bayram, əziz büsat,
Gözləyirik çoxdan səni.
Tezliklə gəl vətənə çat,
Sevindir ana vətəni

Əziz bayram el dilindən,
Düşərmisən heç bir gün sən?
Gəlişinlə bax şad olur,
Bu el-oba, ana vətən.

May! dedikcə şən uşaqlar,
Sevinirlər, şadlanırlar.
Səbr etmədən gözləyirlər,
Tez gəl sevindir onları.

Tez gəl, sən, ey əziz bayram,
Sənə bu ellərdən salam.
Bir ürəkdən deyir hamı,
Sevirik əziz bayramı.

11 yaş. 1948

QIŞ

Qış gəlmiş qar yağmışdır,
Hər tərəf ağarmışdır.
Ağaclar geyinmiş ağ,
Dərə təpə həm də dağ.
Quşlar uçub getmişdir,
Elləri tərk etmişdir.
Evlərdə yanır soba,
Sevir bunu el oba.
Çovğun qılınc tək kəsir,
Kiçik uşaqlar əsir.
Bir səsle deyir hamı,
Gözləyirik bayramı.
Tez gəl, a yaz günləri,
Gətir o düyünləri.

12 yaş

MARAL SƏSİ

Dağda maral səsi gəldi,
Bu səs getdikcə yüksəldi.
İnsanın bağrını dəldi,
Maral səsi, maral səsi.

Maral səsi bizdən uzaq,
Gərək buna şeir yazaq.
Şerin binasını qoyaq,
Maral səsi, maral səsi.

Uzaqdadır maral səsi,
Dərindən gəlir nəfəsi.
Sevindirir bu hər kəsi,
Maral səsi, maral səsi.

Oxuyan bir şən maraldı,
Baxdıqca gözüm qaraldı.
Gözümü bir duman aldı,
Maral gəldi, maral gəldi.

12 yaş

ŞİRİN GƏL VƏ ŞİRİN GET

Hər barın bir mövsümü var,
Hər kəs özündən dəm vurur.
Könül sevən göyçək olar,
Şirin gəl və şirin get.

Bir gül ilə bahar olmaz,
Gül isə tikansız olmaz.
Şər deməsən xeyir gəlməz,
Şirin gəl və şirin get.

Qəfəs qızıl olsa yenə zindandır,
Adam olmayanda o da adamdır.
Ellə gələn qara gün toy-bayramdır,
Şirin gəl və şirin get.

12 yaş

MƏKTƏB

Əziz məktəb, doğma məktəb,
Artıq ayrılıram səndən.
Gəl bivəfa olma, məktəb,
Artıq ayrılıram səndən.

Yeddi il oxudum səndə,
Əvvəlcə yoxudum səndə.
Sonra isə oldum səndə,
Gəl bivəfa olma, məktəb.

Əziz məktəb, ayrılanda,
Söylə sən qəmgin olarsan?
Mən yad məktəbdə olanda,
Söylə sən qəmgin olarsan?

Unutma ki, ayrılanda,
Söylərəm əlvida, məktəb.
Mən yad məktəbdə olanda,
Qəlbim yanar oda məktəb.

Bivəfəliq etmə belə,
Göz yaşım döndərmə selə.
Sal yola sən gülə-gülə,
Mən də razı qalım səndən.

13 yaş

GƏNCLİK BAYRAMI

Alıb qucağına şirin nəğmələr,
Gəlir gülə-gülə gənclik bayramı,
Bağrı qızıl olan, sən, ey göy Xəzər!
Gəl ondan özün al sonsuz ilhamı.
Yandır sahilində sönmez işıqlar,
Qoy bu gözəllikdən utansın ölkər.
Bürüsün Bakını şən yaraşıqlar,
Ürəkdən ürəyə ucsun nəğmələr,
Duysun vətən qəlbi, nəğmələrində
Sülhün, azadlığın təranəsi var,
Duysun o nəğmənin kəlmələrində.
Azad bir sevginin qəhqəhəsi var.
Mizrab simi çalsın, sim qəlbimizi,
Səsimiz yayılsın sonsuz səmaya.
Göydən ulduzlar da seyr edib bizi,
Müjdələr aparsın bütün dünyaya.

19 yaş

KƏND SƏHƏRİ

Gecə ətəyini sürüyüb gedir,
Göydə son ulduzlar onu seyr edir.
Aydın çöhrəsini göstərir səhər,
Xəfif gülümsəyir yenə üfüqlər.
Şirin yuxusundan oyanır ellər,
Bəzənir ceyranlı, turacılı çöllər.
Yollanır tarlaya gəlinlər, qızlar,
Göydə yavaş-yavaş sönür ulduzlar.
Günəş dağ dalından qalxıb ucalır,
Ətrafa səfalı işıqlar salır.
Onun şüasını əks edir sular,
Canlanır təbiət, coşur duyğular.
Canlanır çiçəklər, canlanır otlar,
Göydə qatar-qatar gəzir bulutlar.
Şirin nəğmələrlə oxuyur çoban,
O da ilham alır eldən, obadan.
Onun tütəyindən axan bayatı,
Salamlayır aşib-daşan həyatı.
Tarlada yüksəlir əməyin səsi,
Bürüyür hər yeri zəhmət nəğməsi.
Hər kəs işə girir öz hünərilə,
Azad nəğməsilə alın tərilə.
Onlara işində həyat yar olur,
Zəhmət insanları nəğməkar olur.
Könül seyr etdikcə bu səhnələri,
Deyir səfalıdır kəndin səhəri.

MƏHƏBBƏT

Şirin xəyallara dalıb qalanda,
Nədənsə qarşımda bir xəyal durur.
Yaqut üfüqlərə nəzər salanda,
Dalğın gözlərimdə bir sual durur.

O sual həyatın şəriyyətidir,
İllər dolansa da o ölən deyil.
O sual analıq məhəbbətidir,
Çiçəklər solsa da o solan deyil.

O xəyal könlümün nəşiqəsidir,
Sevirəm mən onun simfoniyasını.
Ana məhəbbəti, ana səsidir,
Səsleyir sabaha öz dünyasını.

19 yaş

BAKİ

Sən, ey Bakıdakı ülvî gözəllik,
Mən səndən ayrılıb gəldim vətənə.
Ey dərin kamallar, ey aludəlik,
Ürəkdən bağliyam bil ki, mən sənə.
Bakı - paytaxtıdır Azərbaycanın,
Bakı ürəyidir hər bir insanın.
Mən də bir insanam ürəyim Bakı,
Parlayan arzumdur, diləyim Bakı.
Mən bir canlı kimi bağliyam ona,
Çünki o nur verir Azərbaycana.
Lakin ayrılmışam hələlik ondan,
Həmişə, hər səhər söküləndə dan.
Oyanıb baxıram mən ona tərəf,
Bədənim əriyir oluram tələf.
Düşünürəm görən dünya necədir,
Xəyalım elə bil tutqun gecədir.
Suallar verirəm özüm-özümə:
Yoxsa bu yuxudur dəyir gözümə,
Yoxsa mən uçuram? bulutlardayam?
İlahi, bilmirəm indi hardayam.
Belədir, düşündüm, Naxçıvandayam,
Qurbanı olduğum Naxçıvandayam.

20 yaş

VURĞUNUM

Mən səndən almışam öz ilhamımı,
Şeir yollarında mayak Vurğunum.
Gəl qələm götürüb bir əsgər kimi,
Sülhün keşiyində duraq, Vurğunum.

Bu əziz günündə neçə seirlər,
Səni tərənnümə, salama gəlir.
Belə söyləyirlər, belə deyirlər,
Oyadır hamıda maraq, Vurğunum.

Səni dinləməyə könüllər gəlir,
Gəl şirin söhbət aç bir ustad kimi.
“Vaqifdə”, “Xanlarda” səsin yüksəlir,
Hər yerdən alıram soraq, Vurğunum.

Demə qocalmışam, ruhun cavandır,
Yazıb-yaratdıqca gəncləşəcəksən.
Gəl, gözəl dövrəndir, gözəl zamandır,
Həyat nəğməsini çalaq Vurğunum.

19 yaş

ÇAL QARDAŞIM, ÇAL TARINI!

Çal qardaşım, çal tarını,
Nəğmələrin nə gözəldir.
Məst edir könül varını,
Kəlmələrin nə gözəldir.

Çox oxuyub, çox çalırsan,
Öz-özünə heyran kimi.
Vurğunu yada salırsan,
Könlüm olur viran kimi.

“Aşıq dostum, bas sinənə sazını,
Mən cavablı bir sualdan danışaq.
Məclis quraq, saz götürək, söz tutaq,
Gül yanaqda qoşa xaldan danışaq”.

Bir müddətdir söylə nədən,
Oxuyursan bu nəğməni?
Hiss edirsən bəlkə də sən,
O heyran eyləyir məni?

Dinləyərək gülə-gülə,
O tarını tutdu sola.
Bilməyirsən, dedi, hələ?
Gedəcəyəm festivala!

19 yaş

Dənə qocalmışam, ruhum cavandır,
Yazıb-yaratlıqqa gəncləşəcəksən.
Gəl, gözəl dövrəndir, gözəl zamanıdır,
Həyat nəğməsini çalmaq Vəziriyəm.

19 yaş

GEDİRƏM

Gəl əziz dost, vidalaşaq, ayrılacaq,
Vəfasız illəri sayıb gedirəm.
Hicran səməndini çəkib meydana,
Ürək ağrısını duyub gedirəm.

Könül şad olmazmı bahar gələndə?
Lalələr açılib nərgiz güləndə,
Belə gözəl vaxtda bilmirəm mən də,
Səndən nə tez belə doyub gedirəm.

Ayrılıq şərbətin içə bilmərəm,
Hicran körpüsündən keçə bilmərəm.
Mən ki, birdəfəlik köçə bilmərəm,
Qəlbimi burada qoyub gedirəm.

19 yaş

İLK DƏFƏ SƏS VERİRƏM

Fərəhlənir qəlbim, coşur sevincim,
Bugün səs verirəm milyonlar kimi.
İlk dəfə səs vermək nə fərəhlidir,
Xalqı, partiyanı salamlar kimi.

Dünyada ən böyük bir iftixardır,
Səs vermək parlayan bir gələcəyə.
Aydın bir səhərdə qəlbi vüqarlı,
Səs verən doğrudan nə bəxtiyardır.

Fərəhli qəlbimlə səs verirəm mən,
Azad kommunizmə-aydın səhərə.
Bugün qoy daha da sevinsin vətən,
Baxaraq səs verən azad gənclərə.

16 yaş

Sonrakı illərin seirlərindən

HİLAL OLAYDIM

(ilk mətbu şeirim)

Əriyib axşama qarışanda gün,
 O uca göylərdə hilal olaydım.
 Nura qərq eləyib bütün aləmi,
 Mən vətən mülkünə nəzər salaydım.

Görəydim o sıra, qarlı dağları,
 Yaşıl zəmiləri, biçənəkləri.
 Baxıb heyran-heyran seyr eləyəydim,
 Hər düşən axşamı, doğan səhəri.

Görəydim iki gənc çəkir avarı,
 Qayıq dalgalarla yarışıb gedir.
 Mehriban bir qızın oxuduqları,
 Axşam yellərinə qarışıb gedir.

Seyr edib bu solmaz yaraşıqları,
 Açaydım qəlbimin söz dünyasını.
 Göylərin qoynunda bəstəkar kimi,
 Çalaydım həyatın simfoniyasını.

Gücüm çatmasaydı enərdim yerə,
 O vaxt Vətən məni qucaqlayaydı.
 Aylar dolansa da, illər ötsə də,
 Mənə sinəsində yer saxalayaydı.

ARZU

Könüllər gül qoxusun,
Çəmənlərin yerinə.
Ürəklər də oxusun,
Kamanların yerinə.

Gəlsin bahar nəsimi,
Xəzanların yerinə,
Öpsün gül qönçəsini,
Tikanların yerinə.

Torpağa tər tökülsün
Çöz yaşları yerinə.
Dostluq qardaşlıq olsun,
Savaşların yerinə.

Yerə şəfəqlər yağsın,
Tufanların yerinə.
Büllur çeşmələr axsın
Bu qanların yerinə.

İnsan savab eyləsin
Günahların yerinə,
Əllər çiçək paylasın,
Silahların yerinə.

Parlasın haqq-ədalət
Nöqsanların yerinə.
Ölsün kin və küdurət
İnsanların yerinə.

Nur yağdırsın asiman,
Dumanların yerinə.
Gəlsin gözəl bir zaman
Zamanların yerinə.

MƏRAM

Məramım səhərlər, yalnız səhərlər!
Qaranlıq gecələr istəmirəm mən
Dərin dəryalarda olur gövhərlər,
Dayaz gölməçələr istəmirəm mən.

Dünyanın neməti ruhuma yaddır,
Şöhrət arzusundan qəlbim azaddır.
Bir qələm, bir vərəq mənə muraddır,
Qeyri əyləncələr istəmirəm mən.

Şimşəklər əlində duman çapılar,
Mavi səmalara yollar tapılar.
Dünyaya istərəm geniş qapılar,
Kiçik dərbəçələr istəmirəm mən.

Yerləri, göyləri pərgar istərəm,
Ovsunlu sirlərə açar istərəm.
Bütün olanları aşkar istərəm,
Yorğun bilməcələr istəmirəm mən.

Arzu yelkənime vüsal istərəm,
Könlümü gəzdiren xəyal istərəm.
Mən insan oğlunda kamal istərəm,
Çılğın dərrakələr istəmirəm mən.

Bir ömür yaşadım öz adım ilə,
Fəxr etdim bu sadə həyatım ilə.
Uçdum ilham adlı qanadım ilə,
Minnətli kölgələr istəmirəm mən.

Bəlkə qüsurlar da olub həyatda,
Bunu xatırlaya bilmirəm hətta.
O da unudulsun bir xoş saatda,
Ömrümdə ləkələr istəmirəm mən.

Oldu seyrəngahım asiman, dəniz,
Bir də ki, üzümə gülən gülbəniz.
Mənim seyrəngahım doğma ölkəmiz,
Əlçatmaz ölkələr istəmirəm mən.

Yurdun ocağında od ola bilsəm,
Uğrunda alova atıla bilsəm,
«Vətən qızı» deyən ad ala bilsəm,
Qızıl don biçələr istəmirəm mən.

MƏNİM ANAM

Mənim dünyaya gəlişim
Düşüb alovlu illərə,
Olmayıb şirin gülüşüm,
Qəm olmuşam könüllərə.

Atam odlar qucağında,
Anama möhtac olmuşam.
Yoxsul evin bucağında,
Cah çılpaq, gah ac olmuşam.

Kətmən vurub, taxıl biçib,
Dən sovurub mənim anam.
Su yerinə Günəş içib,
Can qovurub mənim anam.

Saçıtək ağlı-qaralı,
Günlər görüb mənim anam.
Çeyinməyib alı, şalı,
Çeyinibdir qəmi anam.

Kürəyində qayğı yükü,
Tər axıdıb həlim anam.
Qamətini kədər büküb,
Qız oxudub gəlin anam.

İndi gülən bu ömrümü
O, torpaqdan qoparıbdır.
Unutmaram o tanrımı,
Məni haqdan qoparıbdır.

Bu halallıq önündə mən,
Baş əyirəm ehtiramla.
Bu bəxtiyar günümdə mən,
Fəxr edirəm öz anamla.

Mən o kətmən çörəyini,
Qoruyuram çörəyimdə.
Bir də ana ürəyini,
Yaşadıram ürəyimdə.

AHƏSTƏ

Vəfasız gəncliyim uzaqda qaldı,
Vəfalı dincliyim gəlir ahəstə.
Surətim qocaldı, ruhum qocaldı,
Könlüm bu gerçəyi bilir ahəstə.

Bəzən uşaqlara heyran oluram,
Cavana qoşulub cavan oluram.
Hər nə oluramsa peşman oluram,
Həyat mənə baxıb gülür ahəstə.

Heyhat, nə tez belə soldu baharım,
İtdi tərəvətim, itdi vüqarım.
Ömür yollarında əsən rüzgarım,
İzimi yollardan silir ahəstə.

VƏFASIZ GƏNCLİYİM

Gəldi keçdi dövrənımız,
Yoxdur daha heyranımız.
Gül çəməndə gözüm yoxdur,
Məzarlıqdır seyranımız

Hanı sevdalı gəncliyim?
Nəğmə sədalı gəncliyim
Mənə elə gəlirdi ki,
Olar vəfalı gəncliyim.

Bağçamızda gəzərdim hey,
Çayımızda üzərdim hey.
Mən ən gözəl çiçəkləri,
Tellərimə düzərdim hey.

Gəncliyimin ömrü bitdi,
Məni tərk eləyib getdi.
Bir incitək düşüb itdi,
Min bir ədalı gəncliyim.

MƏNİM ÜRƏYİMƏ DƏYƏNLƏR DƏ VAR

Məni yaradanım bir şam yaratdı,
Könlümdə sönməyən ilham yaratdı.
Amma taleyimi nakam yaratdı,
Mənim ürəyimə dəyənlər də var.

Hər kəsin yolunda yandım şam kimi,
Oldum qarşısında bir qurban kimi.
Anlayan anladı yanar qəlbimi,
Amma ürəyimə dəyənlər də var.

İstər yaxın olsun, istərsə uzaq,
Mənə kədər verdi hey qalaq-qalaq.
Bəs belə insanı haraya yazaq?
Mənim ürəyimə dəyənlər də var.

Qafil, gəl toxunma sınıq könlümə,
Od vurma yaralı yanıq könlümə.
Bəs necə dözərsən mənim külümə,
Mənim ürəyimə dəyənlər də var.

Ar olsun haqqı-say itirənlərə,
Ömrə qəm-kədəri gətirənlərə.
Nə deyim mənəki belə qədərə,
Mənim ürəyimə dəyənlər də var.

Bir insan yolunda yanırkən oda,
Gərək mənim üçün yanaydı, o da.
Nə deyim mən belə qohuma, yada,
Mənim ürəyimə dəyənlər də var.
Mənim ürəyimə dəyənlər də var.

DOĞMA NAXÇIVANIM

Gözəllik içində gördüm yurdumu,
Ona bəzək vuran əllərə alqış.
Bir anda könlümdən qovdu dərdimi,
Məni ovunduran dillərə alqış.

Sinəsi gülşəndir, elləri şəndir,
Sevinci mənimlə tən bölüşəndir.
Bura diyarımdır, bura Vətəndir,
Məni sevindirən ellərə alqış.

Qovuşdu ömrümə gəzdiyim yollar,
Məni qucaqladı sevgili qollar.
Gəldi xəyalıma yaşanan illər,
Vəfalı, vəfasız illərə alqış.

Ah, bu ayrılıqlar kaş olmayaydı,
Bir də ki, ürəklər daş olmayaydı.
Güllər də ətrini sinəmə yaydı,
Çəmənlərə alqış, güllərə alqış.

A yurdum, qurbanam bu vüsalına,
Bu gözəl çağına, bu cəlalına,
Axır ki, qovuşdun istiqlalına,
Sabaha aparın yollara alqış.

VƏTƏN HAVASI

Dəydi üz-gözümə vətən havası,
Axdı ürəyimə elin duası,
Yurdumun-yuvamın varmış vəfası,
Şükürlər edirəm sənə, İlahi.

Haçadağ, Əlinə köçdü ruhuma,
Sevincim bal qatdı mənim ruhuma,
Açdım qucağımı yada, qohuma,
Şükürlər edirəm yenə, İlahi.

Gəldi xəyalıma ötən illərim,
Sevib oxşadığım əziz ellərim,
Şirinli, acılı keçən günlərim,
İstədim geriye dönə, İlahi.

Dönmədi, nə gənclik, nə də uşaqlıq,
Dönmədi geriye o xoş uzaqlıq.
Hardadır ömrümdə olan o şahlıq?
Gəlsin, şükr eləyim sənə, İlahi.

MƏN ELİN QIZIYAM

Mən elin qızıyam - el mənim anam,
Mən ona aşiqəm, ona heyranam.
Gərəkdir həmişə oduna yanam,
Yanmasam, döndərsin küllərə məni.

Könlüm işığıdı, gözüm nurudur,
Ürəyim onunla qəmi unudur.
Gözümün yaşını elim qurudur,
Qoymur ki, qərq edə sellərə məni.

Elimdir sultanım, elimdir tacım,
Elimdir qardaşım, elimdir bacım.
Olubdur həmişə dərdə əlacım,
Qəmlərim salmayıb çöllərə məni.

Məni əzizləyib min bir həvəslə,
Çiçək də veribdi dəstə-bədəstə
Bir gün də gələcək məzarım üstə,
Belə qərq edəcək güllərə məni.

Ömrü yaşamadım mən gülə-gülə,
Töküldü gözümdən yaş gilə-gilə.
Hələ rəhm etməyib, bu halım ilə,
İllər də apardı illərə məni,

Yarəbb, sən ağahsan, hər səhər-axşam,
Bir sənə, bir elə heyran olmuşam,
Allahım, hər zaman qurban olmuşam,
Yenə qurban eylə ellərə məni.

VƏTƏN QIZI

Xalqımızı əziz qızı Mehriban xanım Əliyevaya

Adın kimi mehribansan,
Vətən oduna yanansan,
Sən nə gözəl bir insansan,
Oldun yurdun pərvanəsi,
Mehribanım, Mehribanım!

Yaşatdın el havamızı,
Muğam verdi şəfamızı,
Çəkirsən hər cəfamızı,
Sənsən könül kəmanəsi,
Mehribanım, Mehribanım!

Yurdumun əziz gəlini,
Xeyrə uzatdın əlini,
Heyran eylədin elini
Oldun onun təranəsi,
Mehribanım, Mehribanım!

Səndə Vətən sevdası var,
Tanrımızın ziyası var,
Sənə ellər duası var,
Elin güləruz sonası,
Mehribanım, Mehribanım!

Xoşməramlı gözəl xanım,
Olmusan şöhrətim, şanım,
Tuti Bikəm, Natəvanım
Ey dahilər nişanəsi,
Mehribanım, Mehribanım!

Yaradan qorusun səni,
Ellər sevər el sevəni,
Qəbul eylə bu nəğməni,
Sən ey əziz el anası,
Mehribanım, Mehribanım!

Vətən qızı, Vətən qızı,
Sən yaşatdın tarı, sazı,
Ey yurdumun sərvinazı
Gerçək oldu əfsanəsi,
Mehribanım, Mehribanım!

SƏHNƏMİZ

Neçə sənətkardan ruhunu alıb,
Cəfər qələmilə dinib səhnəmiz.
Keçdiyi yollara hey şölə salıb,
Qəmi, rəzaləti silib səhnəmiz.

Qədim sinəsində min xatirə var,
“Sevil” seviləndə gəldi ilk bahar,
Açılib atıldı qara çadralar,
İgidlər meydanı olub səhnəmiz.

Sənət yangısıdır neçə ürəyin,
Yarandı qoynunda eşqin, diləyin,
Böyük Üzeyirin, Mirzə Cəlilin
Qolları üstündə gəlib səhnəmiz.

Üç əsrin əlindən o, cam alıbdır,
Cavid ilhamından ilham alıbdır.
Ellərdən sönməyən bir şam alıbdır,
Onun ziyasıyla dolub səhnəmiz.

Bu elin, obanın könlünə düşüb,
Hər an zirvələrlə qalxıb, görüşüb,
Ölməz Səbuğunin qəlbidir düşüb,
Əbədi yadigar qalıb səhnəmiz.

BİR NƏĞMƏNİN ATƏŞİNDƏ

Bir sevda dolusu nəğmə dinlədim,
Axdı gözlərimdən yaş gilə-gilə.
Dönüb bir aşiqə mən də inlədim,
Əridi dağlarda daş gilə-gilə.

Uydum nəğmədəki sirli mənaya,
Apardı könlümü dərin xülyaya,
Elə sevdalandım belə sevdaya,
Yanam odlarında kaş gilə-gilə.

Qaldım bu sehrinin cazibəsində,
Yanıq Kərəmidir onun səsində.
O dinir bir eşqin kəmanəsində,
Söylər ki, bu dərdə düş gilə-gilə.

Bir sevda mələyi qondu çiynimə,
Bir atəş libası saldı əynimə.
Bu anda dünyanı almam eynimə,
Amma yaxdı məni yaş gilə-gilə.

BƏXTİM OLMADI

Yansam da dünyada hər insana mən,
Heç kəsin yanında bəxtim olmadı.
Qəmlər diyarında qurdum xanə mən,
Şadlıq diyarında taxtım olmadı.

Qoşuldum hər qəmə, yandım hər qəmə,
Sirrimi, sözümü dedim həmdəmə.
Göz yaşı selində dönüb şəbnəmə,
Güllərin köksünə axdım, olmadı.

Hər kəsin dərindən yazdım dünyada,
Ağır cəfalara dözdüm dünyada.
Canımı ellərə eylədim fəda,
Özümdən yazmağa vaxtım olmadı.

Neylədim, nə etdim əsla olmadı,
Kimsə qəmlərimi vecə almadı.
Axdı göz yaşlarım dünya dolmadı,
Könlümü odlara yaxdım, olmadı.

BİR NƏHƏL HƏZRƏT ƏLİYƏ

Ruhuna min salam olsun,
Sevinsin məkanın sənin.
Könlümdə xoş kəlam olsun.
Yazılsın dastanın sənin.

Ey mah Əlim, ey şah Əlim,
Mələklərlə həmrəh Əlim,
Oldu necə günah, Əlim,
Töküləndə qanın sənin.

Dünyaya tez gələydim kaş,
Sənə sipər olaydım kaş,
Ah, yerinə öləydim kaş,
Olaydım qurbanın sənin.

Şəriyyətin gövhəriydin,
Söz mülkünün cövhəriydin.
Elə əziz bir Əliydin,
Ucaydı imanın sənin.

Tanrı evində doğuldun,
O yerdə də şəhid oldun.
Peyğəmbərə bir oğuldun,
O candandı canın sənin.

Nə vaxt ki, cihad eylədin,
Yeri, göyü şad eylədin.
Könüllər abad eylədin,
Bu oldu nişanın sənin.

Sübh namazı qılan zaman,
O zalım vermədi aman.
Yarımçıq qaldı Ramazan,
Həm qaldı namazın sənin.

Yer ağladı, göy ağladı,
Dünyanı qəm qucaqladı.
Nalələr könül dağladı,
Boş qaldı meydanın sənin.

İbn Mülcəmin şəmşiri,
Yaraladı səntək şiri.
Nəcəfin müqəddəs yeri,
Oldu son ünvanın sənin.

O yer könül Kəbəmizdir,
Bizə dünyadan əzizdir.
Bu canım sənə kənizdir.
Olubdur heyranın sənin.

Mübarək adın dilimdə,
Nurundur ömür yolumda.
Titrəyir qələm əlimdə,
Nə yazsam ehsanın sənin.

Xəyalım gəzir Nəcəfdə,
Səni görür hər tərəfdə.
Kəmalə dayanıb səfdə
Olaydı mehmanın sənin.

XƏZƏRİN FƏRHADLARI

Dağlardan güclüdür bu zümrüd sular,
Heyranam mən onun Fərhadlarına.
Dəryanın dibindən nur alır onlar,
Dəstən yazmalıyam mərd adlarına.

Burda külüng vurur polad biləklər,
Sanki poladdandır burda ürəklər,
Qorxutmur nə tufan, nə də küləklər,
Vətən qüvvət verib qanadlarına.

Buruqlar nidadır-göyə doğrudur,
Suları oynadan bu yer oğludur.
Burda hər bahadır bu Koroğludur,
Dalğalar dönübdür qıratlarına.

Baxdım dalğalarla yarışanlara,
Qaynayıb sulara qarışanlara,
Baxdım sabahlarla danışanlara,
Vuruldum dənizin övladlarına.

Odlar diyarının bu evladları
Gəzdikcə sulara dərin qatları,
Dönür ulduzlara könül odları,
Qarışır yurdumun çıraqlarına.

İKİ KƏDƏR

*(Əziz dostlarım Zərifə və Sənubar
xanımların unudulmaz xatirəsinə)*

Uşaqlıqdan bu günədək,
İki əziz dostum vardı.
Mənim könlüm onlar ilə
Hər dərdimi unudardı.

Bizi görüb, bizi duyan,
Bu dostluğa baş əyərdi.
Onlar sanki dünyada yox
Ürəyimdə yaşayardı.

Bu dünyadan köçdü onlar,
Yaşlar doldu gözlərimə.
Bu yoxluğa yandı ürək,
Qəmlər axdı sözlərimə.

Bir ürəkdə iki kədər,
Davam edər ömrüm qədər.
Dostluğumuz xatirinə,
Nə dost gələr, nə qəm gedər.

HAÇA DAĞ

Haçadağ, ay Haçadağ.
Ey dağlardan uca dağ.
Görüşünə gəlmişəm,
Səni qucum necə, dağ?

Haçadağ, ay Haçadağ.
Əsrlərdən qoca dağ.
Baxıram qamətinə,
Sirlərini aç dağ.

Haçadağ, ay Haçadağ.
Könlümə nur saça dağ.
Gözlərim ki, sinəndən,
Bircə qartal uca dağ.

Haçadağ, ay Haçadağ.
Bənzərsən ağ saça, dağ.
İstərim ki, həmişə,
Duman səndən qaça, dağ.

Haçadağ, ay Haçadağ,
Səni şəfəq quca, dağ.
Sən bu Nuh diyarında,
Dönmüsən bir taca dağ.

GƏMİQAYA

Ey qədimlik nişanəmiz Gəmiqaya,
Gerçəyimiz, əfsanəmiz Gəmiqaya,
Daş sinəndə sirləri var bu dünyanın,
Uzaq-uzaq zəmanəmiz Gəmiqaya.

Sən, ey ulu peyğəmbərin toxunduğu,
İllər boyu ulduzlarla oxunduğu,
Bəlkə elə bu həyatın qapısısan?
Bu könlümün birçə kəlmə söz umduğu.

Qüdsiyyət var daşındakı rayihədə,
Aç sinəni varaq-varaq, ey abidə.
Kimlər çəkdi hüsnündəki rəsmləri?
Gərək sirrin bu dünyanı heyran edə.

Aç sinəni varaq-varaq, Gəmiqaya,
Son ver daha uyuduğun bu rüyaya.
Aç oxuyaq hikmətini həzin-həzin,
Heyran olaq qoynundakı hər mənaya.

Sənin o daş vücudunu qucmaq gərək,
Tarix dolu kitabını açmaq gərək.
Zirvəndəki zirvələri görmək üçün,
Bir quş kimi başın üstə uçmaq gərək.

SƏNƏTİN QÜDRƏTİ

Naxçıvandakı Möminəxatun məqbərəsinə ithaf edirəm

Atabəylər zamanının
Yaraşıqlı yadigarı,
Bir hekayət söylər mənə,
Göy kaşılar üzərinə
Əbubəkrin yazdıqları.
Sən bu sakit görkəmində
Yaşadırsan gizli bir səs.
Bəzən sükut söyləyəni,
Ey məqbərə, bu dünyada
Heç nə, heç nə deyə bilməz.
Mən demirəm bu görkəmin
Ürək yaxan bir mələldir,
Çünki sənin qucağında
Əsrlərlə yatan insan,
İndi artıq bir xəyaldır.
Bu möhtəşəm görkəminlə
Yaşadıqca zaman-zaman,
Sən o soyuq məzarı yox,
Bir sənətkar əllərinin
Qüdrətini yaşadırsan.

ƏSRLƏRDƏN BİR YADİGAR

Naxçıvanın köhnə qala divarlarına

Ovulub, tökülən torpaqlarını
Gərək tanrımızdan bir nemət bilək.
Uçulub dağılan bu hasarını,
Qədim tariximdən qənimət bilək.

Ey küsgün baxışlı qala divarı,
Gileyli sükutun yaralar məni.
Gecikmiş ülfətlə görüşək barı,
Ayrılıq qoyubdur intizar məni.

Susqun məzarlığın əhatəsində
Özün də bir məzar susqunluğunda.
Gileylər duyulur səssiz səsində,
Solursan daş-torpaq uyqunluğunda.

Bir zaman insani qoruyan oldun,
İndi insan səni qorumur nədən?
Ey qala divarı, qala divarı,
Qəmin könüllərdə ərimir nədən?

Viranə hüsnünə baxa bilmirəm,
Həyatın yenidən yazılmalıdır.
Sənin hasarına hər zaman, hər dəm,
Lalələr, nərgizlər düzülməlidir.

ÇAYIN NƏĞMƏSİ

Bir çay kənarında durub baxıram,
Ağaclar düzülüb sahillər boyu.
Qoşulub sulara mən də axıram,
Oynadır otları yellərrin toyu.

Yarpaqlar rəqs edir öz budağında,
Yaşıl sevgisini sulara deyir.
Ağaclar bu gözəl sevda çağında,
Çayın sinəsinə başını əyir.

Yelin xoş nəfəsi, çayın nəğməsi,
Alıb bu dünyadan götürür məni.
Onların yazdığı ömür bəstəsi.
İllərdən illərə ötürür məni.

DAĞLAR QUCAĞINDA BİR SEVGİ AĞLAR

Könlümün həmdəmi dağlar, a dağlar,
Niyə qucağında bir sevgi ağlar?
İstədim hüsnündən bir gülüş alam,
Gördüm ki, qoynunu qəmlər qucaqlar.

Niyə məlallısan, niyə qəmlisən?
Sən ki, əzəl gündən min aləmlisən.
Mən elə bilirdim sən kərəmlisən,
Görmədin sinəmdə yanır ocaqlar.

DARIXMA, ŞUŞAM...

Darixma, Şuşam, darixma,
Sənə sirdaşam, darixma.
Xəyalımda bir quş olub,
Sənə qonmuşam, darixma.

Gözünün yaşına qurban,
Bilinməz yaşına qurban,
Dağına, daşına qurban.
Sanma ki, daşam, darixma.

Yaxdı məni bu aləmin,
Qəm görmədim qəmin kimi,
Amma sanma sənin kimi
Mən də susmuşam, darixma.

Tar-kamanın dinəcəkdir,
Bu yanğınlar sönəcəkdir,
Gözəl günlər gələcəkdir,
Darixma, Şuşam, darixma.

ANAMIN XATİRƏSİNƏ

Sən bir Günəş idin, qürub eylədin,
Ana, qürubuna dözə bilmirəm.
Məni bu dünyada qərib eylədin,
İtirdin qibləmi, gəzə bilmirəm.

Nə yerlər təsəllim, nə göylər həmdəm,
Xəyalımda sənsən, ruhumda sənsən.
Odlu həsrətinə dözmədiyimdən,
Əriyib dönürəm közə, bilmirəm.

Ana, sən gedəli gör nələr oldu,
Bu dünya qəm olub könlümə doldu.
Sevib oxşadığın güllər də soldu,
Sənsiz o gülləri üzə bilmirəm.

Elə pərişanam, elə nigaran,
Səni istəyirəm, mən səni hər an.
Bilirəm sağalmaz mənim bu yaram,
Niyə belə etdi qəza, bilmirəm.

Elə düşünürəm gözlərimdə yaş,
Həyatın bu hökmü olmayaydı kaş,
Nə ola, analar ölməyəydi kaş,
Bu dərdi dünyadan poza bilmirəm.

DAĞLAR AYRILDI MƏNDƏN

Zirvələrin əyildimi?
Bizdən ayrı düşən dağlar.
Gülzar sənin deyildimi?
Gülün oldu həşəm dağlar.

Söndü lələ çıraqların,
Ovsun idi yaylaqların,
Ayna idi bulaqların,
Çilikləndi şüşən, dağlar.

Qoynun idi bənövşəli,
Ətəklərin sıx meşəli,
Mən səndən ayrı düşəli,
Nə şad oldum, nə şən, dağlar.

Hanı sənin o novrağın?
Hanı eldən min qonağın?
Çəkildi sinəmə dağın,
Ağlamaqdı peşəm, dağlar.

Vüsal günü gələcəkmi?
Üzün bir də güləcəkmə?
Gözüm səni görəcəkmə?
Ayağına düşəm, dağlar.

BİLSƏM

Bilsəm bu dünyada inciyənim var,
Sarsılan ruhumu əzər ağrılar.
Mənim aləməmi bir həsrət alar,
Narahat qəlbimdə gəzər ağrılar.

Axı, neylərəm ki, küsə adamlar,
Onları həmişə sevən olmuşam.
Əgər ki, ülfəti kəsə adamlar,
Sanaram dünyada yetim qalmışam.

İstərəm hamıya mehriban olum,
Nələr düşünürəm, nələr dünyada .
İstərəm hamıya mən qurban olum,
Riyalar, qərəzlər düşərmə yada?

Könlümü səmaya bənzər istərəm,
Yığılsın ulduzlar kainatıma.
Bir gün bu dünyadan belə gedərəm,
Zülməti qatmaram nur həyatına.

VƏTƏN TACIMDIR MƏNİM

Qalxsam Vətən dağlarına.

Qarabağım görünərmimi?

Qatsam könül ahlarıma,

O dumanlar sürünərmimi?

Hanı Şuşam? Hanı Laçın?

Onlar idi Vətən tacım.

O yerlərə yollar açın.

Vətən qəmə bürünərmimi?

Vətən canım, Vətən anam,

Onun daşına qurbanam.

Gərəkdir oduna yanam.

Yanmasam, yangım sönərmimi?

SƏNSİZ

Mən səni itirib fani dünyada,
Ağlar gözlərimin yaşında tapdım.
O şənli dünürlərim düşəndə yada,
Səni ürəyimin başında tapdım.

Hər zaman sıxılıb ananda səni,
Görmək istəyirəm o anda səni.
Bil ki, namərd dünya dananda səni,
Gəlib onun qara daşında tapdım.

Sənmi vəfasızsan, ya ki, bu dünya?
Üzümdə kədər var könlümdə xülya.
Heç gerçək olmadı gördüyüm rəya,
Səni saçlarımin qışında tapdım.

MƏNİ YALNIZ QOYAN YARA

Sənin şəklin ilə durub üzbəüz,
Dərdin odlarına alışdığım var.
Hər an yoxluğunu bilsəm də belə,
Sənlə gizli-gizli danışdığım var.

Yaşarsan ən şirin xatirələrdə,
Sinəm öyrəşibdir artıq bu dərdə.
İllər bu dünyadan gəlib-gedərdə,
Yenə qəmlər ilə tanışlığım var.

Nə bahar istərəm, nə yaz dünyada,
Heç mənim şadlığım olmaz dünyada.
Məhəbbət gülümüz solmaz dünyada,
Çünki göz yaşından yağışlığım var.

Yoxdur nə sevincim, nə də şadlığım,
Yoxdur bu dünyadan ilham aldığım.
İndi yalnız, yalnız meyil saldığım,
Yanına gəlməyə çalışdığım var.

AYRILIQ

Gedib könüm şahzadəsi,
Sınıb qəlbimin badəsi.
Bu dərdimi anlatmağa
Yetməz sözün ifadəsi.

Ah, nə deyim, ah nə yazım?
Tükənibdir daha sözüm.
İstəyəm bir nəغمə yazım,
Olsun öümür nişanəsi.

Elə yandım gördü hamı,
Pozuldu könül nizami.
Unudub pərvanə şamı,
Oldu canım divanəsi.

Gözlərimdən qanlar axdı,
Qəmlər bu sinəmi yaxdı.
Axar çaylar mənə baxdı,
Oldu çöllər kəmanəsi.

Əziz idim könüllərdə,
Sevgi qaldı o illərdə.
Gülşən idim bu ellərdə,
Qalıb indii əfsanəsi.

«SƏNDƏ TARİXLƏRİN ÇOX NİŞANI VAR...»

Mənim Naxçıvanım, doğma diyarım.
Sanki dünya ilə bir yaranıbdır.
O mənim qönçəli, güllü baharım,
Dağların mehiylə sığallanıbdır.

Qədim abidələr sərgisidir o,
Ölməz Əcəmidən nişanə qalıb.
Uca tanrımızın sevgisidir o,
Əshabül-Kəfində əfsanə qalıb.

Əlincə dağımız qeyrət qalası,
Yenə qayaların keşiyindədir.
«Möminə xatun» da ismət qalası,
Ötən əsrləri bizə nəql edir.

Solmaz yaddaşdır daş kitabələr,
Onların yurduma vəfası vardır.
Gilan xərəbələr, lal sərdabələr,
Xəraba olsa da, bir yadigardır.

Gəmiqayası var - Nuh diyarıdır,
Yaşı ululardan uludur onun.
Neçə xan diyarı, şah diyarıdır,
Qəlbi xatirəylə doludur onun.

Burda Qızqala var, Oğlanqala var,
Söz açır aşiqlər hekayətindən.
Hilalı gizlənsə bir zülmət olar,
Dağlar da usanmaz şikayətindən.

Haçadağ dağlardan ucamı görən?
Baxanda hər yerdən boyu görünür.
Batabat dünyadan qocamı görən?
Hər zaman güllərin toyu görünür.

Ədilağa gölü ulduz aynası,
Qızlar bulağının təranəsi var.
Hanı Arpaçayın gözəl sonası?
Bu çayın Xançoban pərvanəsi var.

Ellərin Heyranı unudulmayıır,
Sevgilər yaşayır qəzəllərində.
«İbn-Küseyr»də bir nəğmə yayır,
Sənət ellərində, söz ellərində.

BU DÜNYADA

Nə yarpaq düşəydi, nə gül solaydı,
Nə ölüm olaydı kaş bu dünyada.
Şadlıq nəğməsini könül çalaydı,
Gözlər tökməyəydi yaş bu dünyada.

Ömür nə çovğuna, nə qara vurğun,
Könül səhraya yox, gülzara vurğun.
İnsan əzəl gündən bahara vurğun,
Niyə ömr eləyir qış bu dünyada?

Dağlar vüqarlanıb ucalacaydı,
Qayalar da ondan güc alacaydı,
Əgər ürəklər də daş olacaydı,
Nəyə lazım idi daş bu dünyada.

OYAN, SONAM

Bir aşiqin dilindən

Eşqinlə qovuram qaranlıqları
Bu şirin yuxudan oyan, sevgilim.
Uzaqdan boyuna baxalım barı,
Bu şirin yuxudan oyan, sevgilim.

Unudub dünyanı səni gəzirəm,
Adına qəm dolu nəğmə düzürəm.
Elə san səninçin, mən də nəzirəm,
Bu şirin yuxudan oyan, sevgilim.
Bircə an qarşımda dayan, sevgilim.

Dayan, göz yaşımı töküm sən də bax,
Göylərə ahımı çəkim, sən də bax.
Dayan bax, bu cismim alovlanarq
Eyləsin halımı bəyan, sevgilim.

İNSANLAR İÇİNDƏ

Sevda buludları könüldlərdədir,
Dolduqca suları axar gözlərə.
Hər dərдин çarəsi bu ellərdədir,
Möhtacıq mehriban, şirin sözlərə.

Nə qədər yalnız da olsa bir insan.
İnsanlar içində ümmana dönər.
Yoxsa dərde dözmək deyildir asan,
Ömür də qup-quru samana dönər.

Nə xoşdur dost sözü, dost təsəllisi,
Dağılır mehrində qəm buludları.
Onun can yanğısı, onun istisi,
Söndürür ürəkdə yanan odları.

Bircə arzum vardır mənim dünyada,
Bir gün düşmənləyə qəsd ola, Allah.
Kinlər, küdurətlər bata deryada,
İnsanlar hamısı dost ola, Allah.

2002

NİŞANƏ

Biz ikimiz bir sevgini itirdik,
Daha yoxdur, indi istək qalıbdır.
Ayrı gəzib vəfasızlıq edirdik.
Bir də gördük sevgimiz tək qalıbdır.

Nə biləydik ömrü belə az imiş.
Solub getdi, xəzan görmüş yaz imiş.
Bu məhəbbət bir sızlayan saz imiş.
O susubdur, ağlar mələk qalıbdır.

Bir su kimi axıb getdi zamanə,
Bəlkə elə əfsanəymiş, əfsanə.
O sevgidən, o eşqdən nişanə,
Qəm dolusu 2 ürək qalıbdır.

KÖNÜLLƏRDƏSƏN

H. Cavidə

Səni vərəqlərə söyləmək üçün,
Söz tapa bilmirəm sözlər içində
Nə yaxşı izlərin tarixdə qalıb,
Parlayır hər zaman izlər içində

Deyirəm nə ola, kaşke dünyada
Ölüm sənətkara toxunmayaydı.
O qara illərdə, qara zamanda,
O qara fərmanlar oxunmayaydı.

Sən nə torpaqdasan, nə göylərdəsən,
Sən səni çox sevən bu ellərdəsən
Torpaq yaraşmayır sənə, Cavidim,
Yerin könüllərdir, könüllərdəsən.

Bircə arzum vardır mənim dünyada,
Bir gün düşmənlə qəsd ola, Allah.
Künlər, küdurətlər bata daryaya,
İnsanlar hamısı dost ola, Allah.

2002

ÖMRÜM

Bir ömür gəldi keçdi
Yalqızlıq harayında.
Fəqət olsa da belə,
Bir ucalıq yaşayır
Qəlbimin sarayında.

Könlümü gülə verdim,
Seyrəngahlar içində.
Ömrümü elə verdim,
İntizar yox içimdə,
İntizar yox içimdə.

SƏFA

Ürəyini təmiz eylə,
Çünkü orda Xuda vardır.
Sən Tanrını əziz eylə,
Eyləməsən xəta vardır.

Ürəyini təmiz eylə,
Təmizlikdə şəfa vardır.
Sən özünü əziz eylə,
Eyləməsən cəfa vardır.

Ürəyini təmiz eylə
Təmizlikdə səfa vardır.
Eyləməsən günahkarsan,
Günahkara cəza vardır.

TANRINI UNUTMAYAQ

Yalanın taxtını devirə bilsəm,
Olanın başına tacı qoyardım.
Yamanı yaxşıya çevirə bilsəm,
Özümü dünyada xoşbəxt sayardım.

Torpağı qan deyil sular yusaydı,
Nə qədər çəmənlər, güllər bitərdi.
İnsan tamahını yadırğasaydı,
Kamalın zirvəsi göyə yetərdi.

Niyə iti deyil sözün kəsəri?
Nə də bir ixtiyar var əlimizdə.
Tanrı üstümüzdən çəkib nəzəri,
Çünki günahlar var əməlimizdə.

Açılan sabahlar nələr gətirir,
Onun şadlığı var, qəm havası var.
Elə bil mələklər xəbər gətirir,
Hər insan ömrünün bir nəvası var.

Könüllər yuyulub təmizlənməsə,
Ömürlər heç zaman gülməyəcəkdir.
Tanrının əliylə əzizlənməsə,
İnsanlıq baharı gəlməyəcəkdir.

Bu fani dünyada elə olaq ki,
Qəmin karvanına düşər olmayaq.
Tanrını həmişə yada salaq ki,
Onun tərəfindən unudulmayaq.

SƏNƏ BİR VƏFA BORCUM VAR

Ömür-gün yoldaşımın unudulmaz xatirəsinə

Sənə bir vəfa borcum var,
O borcumu ödəyirəm.
Yəqin bunu ruhun duyar.
Dərdimi ona deyirəm.

Səni əsla unutmadım,
Başqasına üz tutmadım.
Bil ki, təmiz qalıb adım,
Onu qaraldan deyiləm.

Qara yalnız əynimdədir,
Üzümdəki bu qəmdədir.
Könül sənli aləmdədir,
Sanma ki, yada əyiləm.

Əyildiyim məzarındır,
O əlyetməz diyarındır.
Yarın əvvəlki yarındır,
Bu vüqara baş əyirəm.

O VAXTA QAYIDAYDIM

İlk müəllimim üçün

Kaş mən uşaq olaydım,
Sən də ilk müəllimim.
Hey yanında qalaydım,
Sən olaydın həmdəmim.

Dövrəndəki güllərtək,
Sarılaydım boynuna.
Dağa sinən yollartək,
Qısılaydım qoynuna.

Orda ana mehri var,
İsinəydim oduna.
Orda dünya sehri var,
«Söz» deyirlər adına.

O zaman bu dünyada,
Nə saralıb solardım.
Nə də indiki kimi,
Belə qəmgin olardım.

QƏLƏBƏ TONQALI

Çıraqqala, niyə belə qəmlisən?
Niyə belə dərdisən, ələmlisən?
Çıraqqala, səndə nələr, nələr var,
Ötənlərdən qalma ənənələr var.
Bir zamanlar sinən çıraqlanardı,
Üzərində iki tonqal yanardı.
Biri düşmən torpağını alanda,
Biri isə el qələbə çalanda.
O tonqallar yanıb xəbər verərdi,
Biri şadlıq, biri kədər verərdi.
Çıraqqala, Qarabağım gedəndə,
O tonqalı yandırmadıq sinəndə.
Çünki canlar yandı tonqal yerinə,
Gərək yoxdu alovların dilinə.
Yanmaq nədir alışırdı ürəklər,
Köz-köz olub danışdı ürəklər...
Çıraqqala yaralıdır Vətənim,
Qarabağdan aralıdır Vətənim.
O gün olsun o diyarım alınsın,
O gün olsun qələbəmiz çalınsın.
Biz qələbə tonqalını o zaman,
Şuşamızın dağlarında qalarıq.
O şöləyə heyran qalar asiman,
Biz də onun nəğməsinə dalarıq.

MƏCNUNUN CAVABI

Bir gün yol kənarında bir şəxs namaz qılırdı,
 O hərdən ətrafına bir nəzər də salırdı.
 Bu anda Məcnun gəlib keçdi onun önündən,
 Namaz qılan o insan baxıb, çıxdı özündən ,
 Söylədi ki, ey cünun, görmədinmi məni sən?
 Namazın qarşısından gəlib keçdin, de, nədən?
 Məcnun baxaraq ona, söz dedi yana-yana,
 Dedi, nədən sən məni bənzətdin bir insana?
 Mən ki bir varlıq deyil, bir yoxluq xəyalıyam,
 Kimsəni görməz gözüüm, mən Leyli sevdalıyam.
 Sən də Tanrı eşqində xəyal olaydın gerek,
 Onda görməzdin məni, mən səni görməyəntək.

GÜLLƏR SƏNSİZ DARIXIB

*Xalq şairi Nigar xanım Rəfibəylinin
Unudulmaz xatirəsinə*

Yasəmənələr yaş tökür,
Güllər sənsiz darıxıb.
Vətən qəmini çəkir,
Ellər sənsiz darıxıb.

Məhsətimiz sən idin,
Aləm sənsiz darıxıb.
Sözə əlvida dedin,
Qələm sənsiz darıxıb.

Elimin şair qızı,
Sözlər sənsiz darıxıb.
Yurdun gözəl pərisi,
Gözlər sənsiz darıxıb.

Bir gəlindin həyalı,
Zaman sənsiz darıxıb.
Bir dağ idin cunalı,
Duman sənsiz darıxıb.

Ölüm öyünməsin çox,
Sən zirvələr keçmisən.
Bacım, sən torpağa yox,
Könüllərə köçmüşsən.

Kəmaləyə həsr olunan şeirlər

ŞAİRƏ KƏMALƏYƏ

Ülvi bir aləmdir şeir dünyası,
Şairlik hər kəsə qismət olmayır.
Sən sənət yolunda çatdın kamala,
Hər şeir yazana hörmət olmayır.

İlahi nurundan nur alır sənət,
İlahi nuruyla ucalır sənət.
Nə solur, nə də ki, qocalır sənət,
Candan can verməsən sənət olmayır.

Şeirində baharın, yazın ətri var,
Ürəklərə yatan sözün ətri var.
Çörəyin ətri var, duzun ətri var,
Bağda bu ətirdə nemət olmayır.

Sənin öz yerin var, öz sıramızda,
Şeirin də dolanır dildə, ağızda.
Sənətçin fərqi yox oğul da, qız da,
Onda güzəşt olmur, minnət olmayır.

Var olsun ilhamın, hissin, həvəsin,
Natavan əvəzim, Gülgün əvəzim.
Arxanda Bəkin var, bir də Təbrizin,
Millet bir olmasa, millet olmayır.

Hələ qarşımızda sevincimiz var,
Vətənin seçilmiş söz incimiz var.
Sənət dünyamızda bir bacımız var,
Bu nemət hamıya qismət olmayır...

B. Azəroğlu

xalq şairi

Bakı, 5 yanvar. 1998.

45 İLLİK YARADICILIQI GECƏSİNDƏ ŞAİR İSKƏNDƏR ETİBARIN ŞEİRİ

Adın çoxdan sinəmdə:
Səndə sindin,
-Vətən deyib
Mən torpağa sinəndə.

Vətənin erkək qızı,
Döyüşürük el deyib.
Mən arxada sən öndə,
Kəmalə, ay Kəmalə.

Elə ki, sən yanımsan,
Yana bilməz hər yetən,
Bu gün səni tac kimi
Qoyur başına vətən
Kəmalə, ay Kəmalə.

26 iyul 2002.

ŞAİR-DRAMATURQ KƏMALƏNİN 60 İLLİK YUBİLEYİNƏ

Bir şairdi qaynar təbi, həvəsi,
Hər şeirində öz ruhu, öz nəfəsi.
Tomrisimin, Nüşabəmin nəvəsi,
Bir iqiddi, bir mələkdə Kəmalə.

Altmışıyla ömür yarı, yaş yarı,
Hələ sözlə qaya çapır, daş yarı.
Bu haqq yolda ağardıbdı saçları,
Qar-çiçəkdi, tər-çiçəkdi Kəmalə.

Öz sözünə, öz səsinə bənzəyir,
Hər sətrinə, kəlməsinə bənzəyir..
Haçadağın zirvəsinə bənzəyir,
Baxmayın ki, çox kövrəkdi Kəmalə...

Qismətə bax, söz qarşında deyirəm,
Çəkinmirəm, düz qarşında deyirəm.
Səni sanıb 40 yaşında, deyirəm:
60 yaşın mübarəkdi, Kəmalə!

Kəmaləddin Qədim
13-14 yanvar 1998.

ÖMRÜ VUR BAŞA

Şairə Kəmalə Ağaevaya ithaf olunur

Görüşünə çağrılmamış gələn mən,
Sevincini sevincimlə bölən mən.
Kədərini su yerinə içən mən,
Kəmalə! Kamalla vur ömrü başa.

Sən qartal ol, mən də sən qanadın,
Şeirinlə güllərin saçın daradın.
Mərd sözünlə öz xalqına yaradın.
Kəmalə! Kamalla vur ömrü başa.

“Ümüd çırağı”nı yandıran sənsən,
İncə mətləbləri qandıran sənsən.
Göydən mələkləri endirən sənsən,
Kəmalə! Kamalla vur ömrü başa.

Polad Qazançılı.
8.12.2002.

BİR ŞAİR YANINDA GÜNAHKARAM MƏN

Bir şair yanında
günahkar mənəm, mən.

Bir ürək sındıran
dünyada
mənəm, mən!

...Bilirəm,
bir şair qəlbindən
təkcə yox,
elə mən dünyadan çıxmışam.
Bəs niyə yaşayır, qalıram?

Ölərdim, ölərəm...
qorxuram
Sizi də qəlbimdə torpağa
salaram...

şagirdiniz: Günahkar Nizami İ.
1979.

TEKRAR MERHABALAR SİZE!

Kemale hanım, çox təşəkkür ederim!

Sizin şeirləriniz çox gözəl!

Bu gün eşimin doğum günü. Sizdən rica ederim hər
hangı bir mahnı onun için Seslendirirsiniz çox memnun
olurum.

Size çox təşəkkür ederim. Kemale hanım size çox
sağ olun böyle gözəl şeirlər için.

*Sayqılarla: Sevinc və Cengiz Sakmanlı.
Türkiye.*

Nisfi-Cahan adlanmağa layiq qocaman tarixri və
həmişə cavan Naxçıvanda ilahi Cavidin baxçasının qızıl
gülü gözəl şairəmiz- fəxrımız, həm kəmal, həm də rəmal
zirvəsində parlayan, yaşayan və yaradan Kəmalə xanıma!

Səni həm Aprel, həm May bayramları münasibətilə
candan təbrik edirəm, bütün arzularına öz istədiyin kimi
 çatmağa səmimi qəlbimlə diləyirəm.

*C. Əkrəm.
19-IV-87.*

XATİRƏ

Ana yurdun mərd qızı,
Şair bəcım, Kəmalə!
Doğma Naxçıvanımda
Seirin tacı Kəmalə!
Xalqın sənə ad verib
Naxçıvanın "Ulduzu".
Sinənizi bəzəsin
Qəhrəmanlıq ulduzu.
Bu zərif çiçəkləri
Kənddən yadigar saxla.
Onda Vətən ətri var.
Hər gün səhərlər qoxla,
İlham al o ətirdən,
Ucalt ana Vətəni.
Biz də səmimi qəlbdən
Təbrik edirik səni.

*Culfa rayon Qazançı kənd orta
məktəbin
dil-ədəbiyyat müəllimi Yamin
Abbasov.
27.02.88.*

SEVİMLİ MÜƏLLİMƏ

Sevirəm müəlliməmi çünki məni öyrədir,
O, tək müəllimə deyil, həm də ki, şairədir.
Sevir şagirlərini öz övladları kimi,
Əzizləyir, xoşlayır əlaçı şagirdləri.

Hayatı bax belədir, əzəl gündən parlaqdır,
Sevirəm müəlliməmi, çünki ürəyi pakdır.
Sevirəm onu, çünki heç kəsə fərq etməyir,
Əziz övladı kimi, hər kəsə dəyər verir.

Sevib əzizlər onu, hər şagird, hər tələbə,
Öz ailələri kimi Kəmalə müəlliməni.
Sevirik hamılıqla ana tək onu biz də,
Sevməyən heç tapılmaz onu məktəbimizdə.

S.Rəhman

ADI MƏLUM OLMAYAN

Qərq olub ən dərin sükunətlərə,
Sənin aləmindən yazmaq istərəm.
Şeirin sənətin oğrusu olub,
Şair ürəyini duymaq istərəm.

Hərdən canlananda xəyalımda sən,
Gözümə Məhsəti, Natəvan gəlir.
Əgər söhbət açıb, danışsam səndən,
Dünyaya sığmayan roman düzəlir.

Özün qazanmısan bu səadəti,
Adın yaraşıqdır odlar yurduna.
Sənin yaratdığın "İsmət", "Məhsəti",
Günəştək nur saçır Azərbaycana.

HOŞ GELDİN

Qelmedin ben seni müsafir edim
İsterim seninle Bakuya gidim.
Dostsuz bu devleti ne edem
Bizim ele hoş geldin Kemale hanım.

Aramızda dağlar vardır kos-koca
Qel seni buradan götürüm haca
Yaşlanmadan heyratlar düşüp saça
Bizim ele hoş geldin Kemale hanım.

Kardeşin Zaman seni unutmaz,
Bu muhabbeti yazmakla bitmez
O mahsum durmanız kalbimden gitmez
Bizim ele hoş geldin Kemale hanım.

*Zaman Türkyılmaz.
Türkiyə.*

ŞAİRƏ-DRAMATURQ KƏMALƏNİN 60 İLLİK YUBİLEYİNƏ

Ədəbiyyatımızda yazdıqları özünə bənzəyən, özü yazdıqları kimi görünən, yeni yaradıcılığı ilə şəxsiyyəti üst-üstə düşən qələm adamlarımız barmaq hesabıyladır.

Bu gün 60 illik yubileyinə yığışdığımız şairə-dramaturq Kəmalə xanım da məhz belə barmaq hesabıyla sayılan ədiblərimizdəndir.

Yazıları kimi odlu-alovludur, özü də. Yazıları kimi kövrəkdir, səmimidir başdan-ayağa Kəmalə xanım.

40 illik ədəbi yaradıcılığı ilə nə qədər oxunan, yadda qalan və nə qədər seviləndirsə, 60 yaşlı bir insan kimi, şəxsiyyət kimi isə bütövlüyü, tamlığıyla və səmimiyyəti ilə yaradıcılığından bir o qədər qat-qat yüksək və uca görünəndir, Kəmalə xanım.

Eşq olsun bu yüksəkliyə, bu ucalığa və bu səmimiyyətə!

Kəmaləddin Qədim.

14 yanvar 1998.

Kəmalə xanım, salam.

Cəsərət edib sizə indi həsr etdiyim bu kiçik misraları qəbul edin.

Gözlərində qəm görürəm,
Elimin pərişan gözəli.
Baxışında həsrət nisgili
Həmdəmin Məhsəti qəzəli
Kədər sənə yaraşmayır,
Qov kədəri gözlərindən,
Qov kədəri dür süzülən sözlərindən.

Sizin dəyərinizi, qiymətinizi Azərbaycan xalqı verib,
mənəm əziz anam, müasir şeir sənətinin Məhsəti.

Şeirim zəif də olsa bağışlayın indi sizin baxışlarınıza
baxa-baxa yazdım.

Xalidə Xalid.

Öpürəm sizi.

Çox yazarlar gəlib-gedər, Kəmalə Ağayeva sənəti isə
əbədidir.

GƏLDİM

Xalqın qənimət qızı Kəmalə xanım Ağayevaya

Ey mənim, ilham pərim,
Ümməndə incilərim.

Həyatdakı ləllərim,
Sizi görməyə gəldim,
Sizi təbrikə gəldim.

Mənim məndən hünərim,
Siz mənim ismət pərim.

Bir işıqlı səhərim,
Sizi görməyə gəldim,
Sizi təbrikə gəldim.

Arzum və istəklərim,
Xoş ətirli güllərim.
Siz mənəvi günlərim,
Sizi görməyə gəldim,
Sizi təbrikə gəldim.

Azərbaycan ulduzu,
Şeir in istotu-duzu.
Xalqın qənimət qızı,
Sizi görməyə gəldim,
Sizi təbrikə gəldim.

Arifə həkim

KƏMALƏ XANIMA

İlahi Naxçıvana,
Böyük bir nemət verib!
Adın Kəmalə qoyub,
Xalqa qənimət verib!

Baş qarışıb alverə,
Xalqı tanımır onu.
Bu imiş sənətkarın,
Xalq üçün bütün qəlbdən
Verdiklərinin sonu.

Bu qadında ismətin,
Sonu ucsuz-bucaqsız.
Bu qadında qeyrətin,
Varı hədsiz-hesabsız.

Adı sənətkar kimi,
Qiymət verməyin ona.
İnanın, onda ömrü,
Dözməyib çatar sona.

Arifə həkim

Şeirimize Nizami kamallı Kəmalə gəlib,
Füzuli gülşəninə könül açan lalə gəlib.
Gözlərində nə aşiq Pərinin qəmi, həsrəti,
Nə dilində Heyran fəryadlarından nalə gəlib.
Yurdunun növrağını, ağ gününü vəsf etməyə,
Yoxsa bu şeir pərisi hansı bir xəyalə gəlib?
Ayıran millətini, yurdunu çılqın Araza,
Süzülən qaynar bulaqlarla həcbi-hala gəlib.
Doğma Vətənin həsrətli torpağından öpən,
Bu müsafir suların təşnəsi əlində piyalə gəlib.
Xiyabani, Pişəveri, Ruzbehin yolçusudur,
Sərdar ürəklidir, zülmə qeylü-qalə gəlib.
Süleyman haray salmış ki, "Cənubda Vətən yandı"
Bu haraydan, eldaşlar Kəmalə nə halə gəlib.
Sən cuşə gəl, Qadir nəre çəksin, Kəmalə xanım
Qoy desinlər Təbrizdə yağılar zavale gəlib.

Qadir

BİZİMLƏ GÖRÜŞƏ GƏLMİŞ ŞAİR-DRAMATURQ KƏMALƏ AĞAYEVAYA

“Məhsəti” müəllifi şair Kəmalə,
Sənət dünyasının hilalı oldun.
Babam heyrət edir indi bu halə,
Sən ulu nənəmin xəyalı oldun.

“Baharın sözu”ylə baxdın cahana,
İlk sözün “Lalə”tək al-əlvan oldu.
Vurğunu olduğun o Naxçıvana,
Yazdığın şeirlər bir dastan oldu.

Sənin “Gül yarpağı”n heç vaxt solmasın,
Təbəssüm üzündən əskik olmasın.
“İsmət”in səhnədən kənar qalmasın,
Sənə ilham verən bil Anan oldu.

Bizim görüşümüze qəlbində şeir,
Ay gözəl şairə xoş gəlmisən sən.
Bizim gözümüzdə bu gəlişinlə,
Bilsən ki, nə qədər yüksəlmisən sən.

*Tamara Kərimova.
Çeşməbasar kənd orta məktəbinin
IX-a sinif şagirdi.*

QIZILIN YAŞI OLMAZ

Kim yazıb bu sözləri -

“Kəmalə-50”?

-Yalan!

Daşa dönsün inanan.

Qızılın yaşı olmaz.

Yaqutun qaşı olmaz.

Günəş daim Günəşdir,

Zəri qaşdaşı olmaz.

Adam heç vaxt düşünməz

Qəlb açan,

Ətir saçan,

İsmətindən

Qızaran

Qızılgülün yaşını.

Adam heç vaxt düşünməz

Sonsuz məhəbbətindən

Nəfəs dərmədən ötən,

Yolçunu yoldan edən

Bir bülbülün yaşını.

Pozunuz o rəqəmi,

Salmayınız yadına.

Bülbüllər pərvanətek

Yığışsınlar oduna.

Ucalsın Naxçıvandan

Bir yeni simfoniya

Gəncləşsin nəğməsindən

Vətənim, qoca dünya!

Novruz Gəncəli.

8.VIII.86.

ŞAİRƏ

Şairə Kəmalə Ağayevanın şərəfinə

Yanır həqiqətin şamı gözündə,
Həzin bir mələhət gördüm səsində.
Dəyərli mənalar yatır sözündə,
Sözün incilərin düzən şairə.

Kamil istedadsan, bilikdə dərin,
İstərəm olmasın heç dərdi-sərin.
Olubdu qələmin sənə sərvinin,
Güllərin zərifin üzən şairə.

Sadəlik əzəldən tacın olubdu,
Millətin acısı acın olubdu.
İnsanlar qardaşın, bacın olubdu,
Ahəstə addımla gəzən şairə.

Anatək ürəyin çox qübarlıdı,
Söz olan mülkünüz gördüm varlıdı,
İnsanlıq amalın istedadlıdı,
Həmişə alqışla bəzən şairə.

Sizinlə yaşayır "Ümid çırağı",
Oxuyan hər kəsin artır marağı.
Yayılib dünyaya onun sorağı,
Sözü süzgəcindən süzən şairə.

İsmayıl yazmadı sözün xətrinə,
Layiqdi dəyəri düzün xətrinə.
Ay bacım dəyməz ki, sözüm xətrinə,
Haqqın sorağına düşən şairə.

İsmayıl.
21.05.2003.

**ŞAİRƏ BACIM
KƏMALƏ AĞAYEVANIN
60 YAŞINA İTHAF EDİRƏM**

Elimin, günümün şairə qızı,
Sənət aləminin parlaq ulduzu.
Sənin altmış yaşın mübarək olsun,
Gün o gün olsun ki, görəsən yüzü.

Hünərli qızısan bizim ellərin,
Var olsun sənin o, yazan əllərin.
Olmasın dünyada qəmin, kədərini,
Yaz! Yarat daima sevindir bizi.

Təbrik eyləyirəm altmış yaşını,
Vüqarlı insansan dik tut başını.
Bilmək olmaz yaradanın işini,
Sənin sənətinə vurğunam düzü.

Anasan Kəmalə, haqqın böyükdür,
Yer üzündə Allah əmanətisən.
Layiqsən həmişə ağ gün görəsən,
Doğma el-obanı sevindirəsən.

Allah! And verirəm öz hikmətinə,
On iki imamın vilayətinə.
Kəmalə xanımın köməyi ol ki,
Onun işlərini salma çətinə.

İbadam, yazıram xırda-paradan,
Köməyinə çatsın bizi yaradan.
Yüz il ömür gəlsin ərşi-ələdan,
Yaş ötür qocalıq kövrəldir bizi.

İbad Quliyev.

Babək rayonunun Şəkərabad kəndi.

SƏNSƏN İLHAMIM

Dedin: "Unutmusan yoxsa sən məni?"
Dedim: Mümkün deyil unutmaq səni.
Sənsən aşib-daşan ilhamım mənim,
İlhamla köklənib kəlamım mənim.
İlhamsız kim olsa kötüyə bənzər,
İçi bom-boş kötük də, kimi bəzər?
Yaşaram həyatda susuz, çörəksiz,
Yaşaram hətta bil, qəlbsiz, ürəksiz.
Yaşaya bilmərəm ilhamsız bir an,
İlhamım da sənsən, ey gözəl insan.
Hüsnün də gözəldir, bil daxilində,
Əbədi solmayan gül daxilində.
Kimin ki, doludur qəlbi güllərlə,
O bir nəfəs alır bütün ellərlə.
Adsız, ünvansız da o da ki, sənsən,
Ah, deyə bilmirəm daxilən şənsən.
Daha sevdilərəkən Azərbaycanı,
Bəzərəkən söz ilə bütün cahanı.
Didərəkən qəlbini yüz-yüz ağrılar,
Səni anlamayan, qanmayan da var.
Qanmazı qandırmaq deyildir asan,
Qanacaq, mərifət qandan gəlir, qan...
Yaxşılıq görməzsən duzsus insandan,
Çünkü o yaranıb ləkəli qandan.

Nəsihət verənə, nəsihət vermək,
Bu olar qanana əziyyət vermək.
Gəl, söylə şeirimizin gözəl maralı,
Niyə biz mətləbdən düşək aralı.
De, kim göndərmişdir, haradan səni?
Mənə ilham verib yaradan səni.
İlhamsız həyatım zindandır mənə,
İlhamım anatək yanandır mənə.
Sən elə ilhamsan, elə bir ilham...
Hələ yaranmayıb belə bir ilham.

İbrahim Oruc
3-4 oktyabr. 1988

Yaz "ay gözəl" qələmindən
Ürəklərə nur tökülsün,
Şükr olsun ki, bu adəti
Ürəyində boğmamısan.
Yaz ki, sənət bağçasının
Sən gələndə üzü gülsün,
Nə yaxşı ki, günəş kimi,
Başqa yerdə doğmamısan.

Dünya səndən alıb getdi,
Ürəyinin parasını,
Zalım fələk pozdu durna
Qatarının sırasını.
Bəzən gizli-gizli sıxıb,
Gözlərinin qorasını,
Bəzən bulud kimi dolub
Narın-narın yağmamısan.

Bu dünyada yalqız qalıb,
Yaşamaqdır ən çətini,
Ulu tanrım qovuşdursun
Hamiya öz qismətini.
Şeirlərin əvəz etdi
Daş-qaşını, zinətini,
Bilirəm ki, ömür boyu
Dünya malı yığmamısan.

İnanmıram bundan sonra
Kiminləsə yarıyorsan,
Hərdən mənim ilk sevgimin
Saçlarını dariyorsan.
İtkin düşmüş bir sevdanı
Gözlərimdə arayarsan,
Baxışların çox istidir,
Yadsan mənə doğmamısan?

Bu taleyin oyununda
İtirmişəm özümü mən,
Əhf et, böyük şairəmiz,
Nəzmə çəkdim sözümü mən.

Novruz Məmmədov
Nyu-York

GƏRƏKDİR MƏNƏ

*Şairə Kəmalənin "Nəyinə gərək?"
rədifli qoşmasını oxuyarkən.*

Uca zirvələrdə tərtemizdi qar,
İz düşməyən qarın gərəkdir mənə.
İlham çesməsindən təravət içən,
Şeir yarpaqların gərəkdir mənə.

Gözəllik solmayan əbədiyyətdir,
Bu solmaz şuxluğun gərəkdir mənə.
Gəlinlər içində, qızlar içində,
Münəvvər şahlığın gərəkdir mənə.

Nəmli yanağında şəhdi göz yaşı
Gül üstə şəbnəmin gərəkdir mənə.
Qar altından çıxan bənövşə kimi,
Boynu bükük qəmin gərəkdir mənə.

Zəriflik zəiflik deyildir əsla,
Zərif heysiyyətin gərəkdir mənə.
Mirvari düzümlü söz incilərin,
Axar şeiriyyətin gərəkdir mənə.

Bəxtindən gileysiz şairmi olar?
Gileyin-güzarın gərəkdir mənə.
Gah həzin, gah oynaq pədələriylə,
Nəgməli gülzarın gərəkdir mənə.

Qəlbin söz də istər, şəfqət də istər,
Bu aydın istəyin gərəkdir mənə.
Həsərlə, möhnətlə, xiffətlə dolu,
Yup-yuxa ürəyin gərəkdir mənə.

Qışda Naxçıvandan, yazda Bakıdan
Köçəri uçmağın gərəkdir mənə.
Elə uça-uça ana diyarın,
Qəlbinə köçməyin gərəkdir mənə.

Alın yazısına inanıram mən,
Şairlik qismətin gərəkdir mənə.
Buta yadigarı Natəvanların,
Kəmalə ismətin gərəkdir mənə.

Gözlərin sözümdən dolur deyəsən,
Kövrək buludların gərəkdir mənə.
İlk baharlığında qaldı ilk bahar,
Bu gün son baharın gərəkdir mənə.

Duvaq içindədir Əlinçə dağı,
Əl çatmaz duvağın gərəkdir mənə.
Heç vədə pozulmaz şeirin növrəği,
Pozulmaz növrəğin gərəkdir mənə.

Qabil
xalq şairi

7 yanvar 1998

KEMALE ANA

Ana deyirem sene,
Üreyimnen gelir neyleyim, Kemale Ana.
Ana hesreti çeker, inan her bala,
Balan tekin bağıyam, Kemale Ana.

Heç olarmı özgeden, türke Ana?
Sen oldun mene, anam olsada Ana.
Geldin qelbimdəki cennətdən mene,
Bir melake tekin, şad ol Kemale Ana.

O ne kederdi, ne hüzün,
Gülmür bir türlü üzün?
Yaraşmır sene hüzün,
Ne olar gülse bir üzün.

Düşünürsen elini, obanı, Nahçıvanı, balanı,
Qoyup geldin, o cennət veteni.
Sığınıp, aradın, sordun yaradanı,
Şükür qovuşturdu sene, balanı.

Biteceh hesretin, gettiyin gün senin,
Hesretin içimde qalacaq inan.
Beklemem azadlık qününü inan,
Açacam qapını qonağınam, Kemale anam.

Sene Ana deyende,
Qelbim yerinnen durulur.
Seni sessiz qörende
Ahan sular durulur.

Heç bilmirem bu qəm niye,
Qalbim veten diye-diye
Çatmır elim bilmirem niye,
Yandım Ana, niye bile.

Anaların anası, gözəl Ana,
Can Ana, ceyran Ana.
Qaraları ağardan, bizlere işıh tutan,
Qelemi qudretli, qeyretli Ana.

Heç kim bilmez derdini,
Fikirin yiyər içini.
Qelemi eşiye vurur,
Qda alıp yanan için.

Hemeşe qördüm iki kere,
Seni yunus qilde.
Qeleminnen ilham aldım,
Şair oldum bir kere.

İstiyiremki şiir olup şairi yazam,
Her ne yazsam olmaz, Kemale Ana.

Selçuk Akbulut
Kemalə hanıma (anama) hatıra olsun
Sevgilerimlə. Türkiye
6.7.1990

KÖNÜL TACIM VAR MƏNİM

Bacım Kəmaləyə

Günəştək hərarətli,
Gültəkin tərəvətli,
Hörmətli, səxavətli,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Üzündə var Ay nuru,
Saf sulartək dupduru,
Tanrım onu sən qoru,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Sevir vətəni, eli,
Özü Tanrı sevgili,
Sanki bir behişt gülü
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Kişitəkin qeyrətli,
Namuslu, ləyaqətli,
Qəlbi təmiz xilqətli,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Gölün üzən sonası,
Anaların, anası,
Ellər üçün yanası,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Vardır böyük ürəyi,
Yıxılanın dirəyi,
Tanrı olsun köməyi,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Dəstəmazlı, namazlı,
Özü işvəli, nazlı,
Həm kamallı, həm sazlı,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Gözdə yox dünya malı,
Tək sevgidir amalı,
Var ağılı, kamalı,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Dağın gur şəlaləsi,
Ən utancaq laləsi,
Gözlərimin giləsi,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Göydən gələn mələyim,
Hər arzum, hər diləyim,
Məni yaşatmaq üçün,
Ömür boyu gərəyim,
Könül tacım var mənim,
Bircə bacım var mənim.

Zöhrə Ağayeva

Hörmətli Kəmalə xanım!

Sizə, Azərbaycan şeirinin istedadlı və ismətli gəlininə, ilk qadın dramaturquna bu dağlar diyarından salamlar göndərir və dərin etiramımı bildirirəm.

Bir oxucu kimi, bir ziyalı kimi Naxçıvan yazıçılarının yaradıcılığına böyük rəğbətım var və onların uğurlarına həmişə sevinmişəm. Sizin də yaradıcılığınızın vurğunu-yam. Ömrümün gənclik çağlarından (sizinlə həmyaşıdam) indiyədək şeirlərinizi, pyeslərinizi maraqla oxuyub təbliğ edirəm. Zəngin kitabxanamda sizin 40 illik yaradıcılığınızın bəhrələri olan kitablarınız, ilk şeirləriniz toplanmış "Baharın sözü" kitabınız daxil olmaqla bir neçə nəşriniz vardır.

Bakıda Milli Dram Teatrının səhnəsində "Məhsəti" mənzum dramına tamaşa edənlərdən biri də mən olmuşam. Sizi tamaşadan sonra səhnəyə dəvət edəndə görkəmli şairlərimizin xeyir-duası yadıma düşdü: "Kəmalə xanım gələcəyin Heyran xanıdır".

Sizi Naxçıvan ziyalıları gözəl pedaqoq kimi də tanıyırlar. Bu, seçdiyiniz ilk peşəyə sonsuz məhəbbətdən irəli gəlir. Bir şair, bir müəllim, bir dramaturq kimi Sizə minnətdaram, ana kimi isə qarşınızda baş əyirəm.

Kəmalə bacı, Sizə məktub yazmağım səbəbsiz deyildir. Rayon mərkəzində Naxçıvan yazıçılarının əsərlərindən ibarət kitab sərgisi hazırlananda kitabxanada sizin yalnız bir kitabınız tapıldı. Buna çox təəssüfləndim. Bu, respub-

likada vaxtilə kitab ticarəti ilə məşğul olanların günahıdır. Nə isə...

Sizi geniş oxucu auditoriyasına daha ətraflı tanıtdırmaq ziyalılıq borcumdur. Mümkünsə çap olunmuş əsərlərinizi (səhv etmərsə on kitabdır) şöbəmizə avtoqrafla göndərin. Bu xeyirxah işi İsa müəllim başlayıb. Sizin də qoşulmağınıza sevinərik.

Şəxsiyyətimlə maraqlansanız, İsa Həbibbəylidən məlumat ala bilərsiniz. Ancaq onu deyə bilərəm ki, on övladın xoşbəxt atasıyam.

Bu yaxınlarda Şəhriyarın məzarını ziyarət etmək məqsədini var. Məktubumu da Sizin bir misranızla bitirmək istəyirəm:

*Şəhriyarım-könül yarım
Azərbaycan-qəm diyarım,
Orda yarım, burda yarım
Aman Allah köməyim ol.
Allah sizə yar olsun!*

Hörmətlə,

Həmzə Vəliməmmədov.

Lerik Rayon Mədəniyyət Şöbəsinin müdiri,

Respublikanın əməkdar jurnalisti,

“Qızıl qələm” mükafatı laureatı.

15 fevral 2000-ci il.

Atası Ağa, nənəsi. Müşkünaz xanımla

Kəmalə

Sinif yoldaşları ilə

Kəmalə

Kəmalə

V sinifdə oxuyarkən

Qardaşı Əli

Kəmalə

Bacı-qardaşları ilə

Xalası Firəngizlə
9/21

Tələbə yoldaşları ilə

Tələbə yoldaşları və müəllimləri ilə

Atası Ağa

Nənəsi Müşkünqaz xanım

Həyat yoldaşı Məmmədlə

Oğlu Ələkbər və həyat yoldaşı ilə

Əlixan məhəlləsi

Sənət dostları arasında

Akademik Dram Teatrda Müsfiq gecəsi

Rəssam həyat yoldaşından yeganə yadigar rəsmi

Əlixan məhəlləsi

Amerikada nümayəndələrlə

Naxçıvan Ədəbiyyat Muzeyində

Ailə şəkli

H. Abbaszadə, M. İbrahimov və H. İbrahimovla

Yazıçılar qurultayında

H.Cavidi Naxçıvana gətirərkən

H.Cavidin 100 illik yubileyində şeir söylərkən

Turan xanım və H. Cavidin cənazəsi önündə

H. Cavidin Ev-Muzeyində

Əlixan məhəlləsi

Özbəkistanda Azərbaycan günlərində

Fransada nümayəndələr arasında

Oğlu Ələkbərlə

Əmisi Xəlillə interant məktəbdə

Qızı Könül və anası Fatimə ilə

Ordubad Konserv Zavodunda

Türkiyədə Yunus Əmrə günlərində

Yunus Əmrə günlərində

Gənc Tamaşaçılar Teatrında 60 illik yubileyi

Naxçıvanda 60 illik yubileyi

Naxçıvanda 60 illik yubileyi

Naxçıvanda 60 illik yubileyi

Fransada Luvr Muzeyi qarşısında

Qızı Könül qızları Çinarə və Ülkarla

Əziz xalası Şəfiqə xanımla

Sevimli rəfiqəsi Hacı Məryəm xanımla

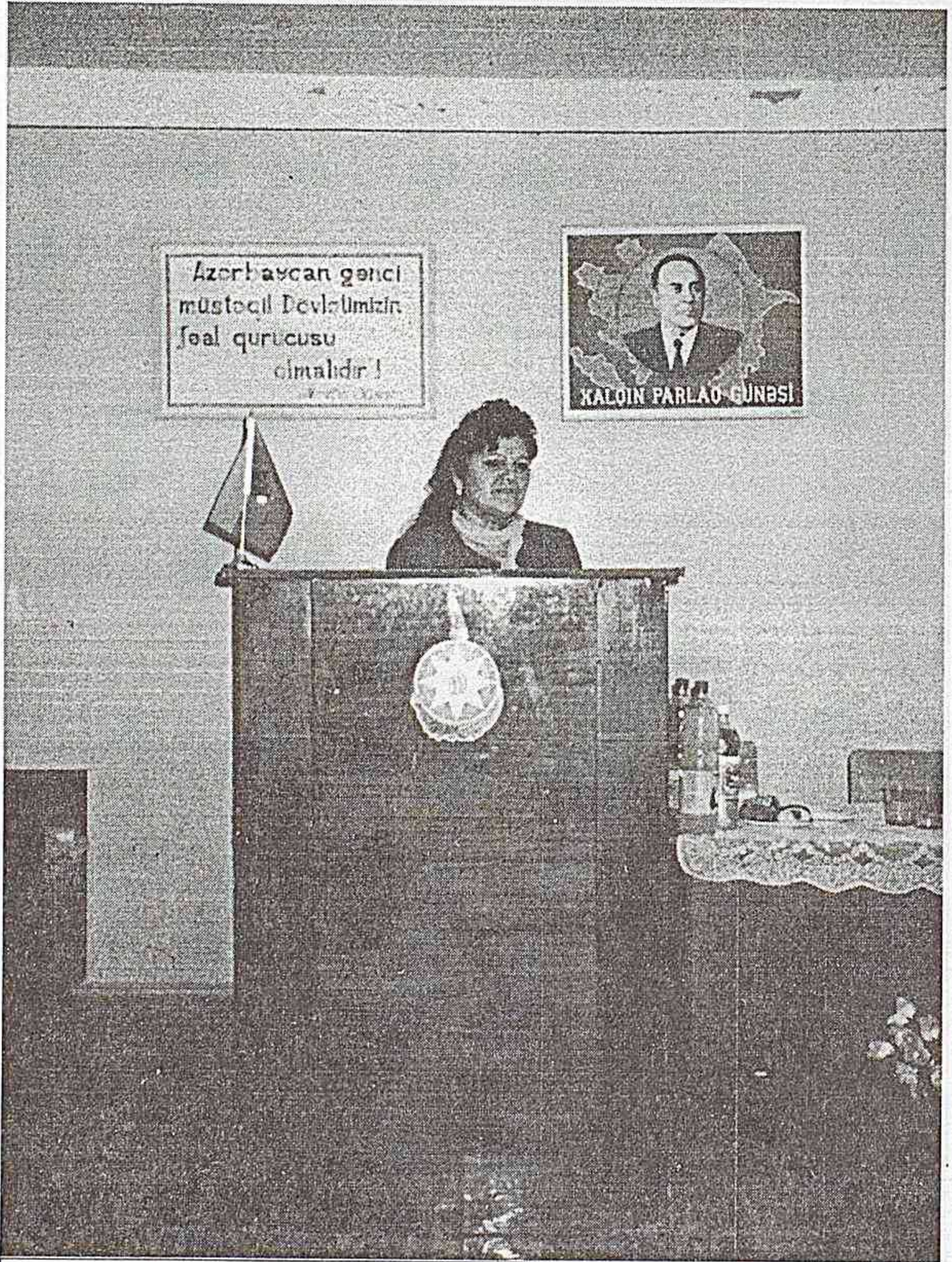
Əlixan məhəlləsi

Fikrət Sadiq və Qabillə

Bah Mahmudoglu ilə

Şeir söyləyərkən

H.Cavidi Vətənə gətirən üçlüklə

İzmirdə mənəvi atası ilə

F.Köçərli adına Uşaq Kitabxanasındakı görüşündən

Qulam Rza Təbrizi və Məmməd Cavadovla

190 №-li məktəbdəki görüşündən

Bir görüşdən xatirə

Milli kitabxanada

Əlixan məhəlləsi

Şair-dramaturq Pamiq Nağıyevlə

Dillər İnstitutundakı görüşündə

Kiçik oğlu Ələddinlə filarmoniyada

Qızı Könül

Əshabül-Kəhf ziyarətində

Nəvəsi Çinarə ilə İstanbulda

Əlixan məhəlləsi

Körpə nəvələri ilə

30 illik dostu Zəhra xanımla

Təbrizdə Şəhriyarın oğlu Hadi ilə

Culfada əsgərlər arasında

Əlixan məhəlləsi

Abbas Zamanov, xanımı və Əziz Şəriflə

Qızı Könül həyat yoldaşı Elmanla

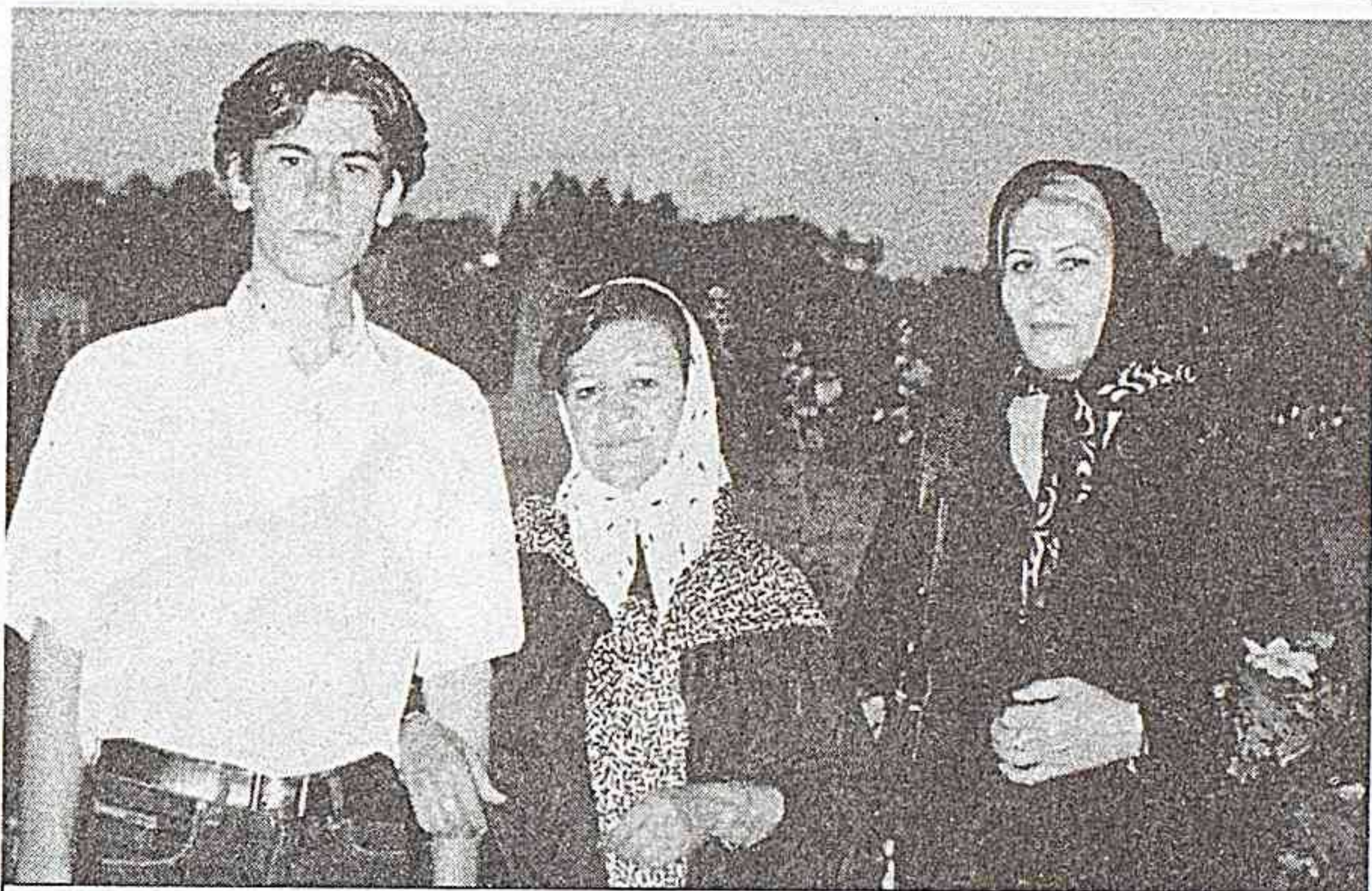

Qudasi Şərqiyyə xanım

Qardaşı Cəfər

Əlixan məhəlləsi

Təbrizdə dostları ilə

Türkiyədəki dostları Aysə və İbrahim Yıldırım ilə

Şair Abbas Abdulla ilə

Kəmalə oğlanları və nəvələri ilə

Əlixan məhəlləsi

Bacısı Zöhrə ilə

Yaxın qohumları Sabirə və Sultanla

50 illik rəfiqəsi Gönçə xanımla

Ələkbərin elməli doktoru adını aldığı gün

Nəvəsi Zərrintac

ƏLİXAN MƏHƏLLƏSİNİN SAKİNLƏRİ

AİLƏ ÜZVLƏRMİZ

Atam Ağa, anam Fatma, qardaşlarım-Əli, Rövnəq, Adəm, Oktay, Cəfər, bacılarım-Nüşabə, Zöhrə, Aybəniz, Pərvanə.

Əmim Xəlil, həyat yoldaşı Zərifə, uşaqları - Həvva, Etibar, İradə, Həsən, Vüqar, Məhsəti.

QONŞULAR:

1. Əli müəllim, həyat yoldaşı Lətifə müəllimə, uşaqları - Afət, Məhəbbət, Məmməd, Fəsahe.

2. Səhnə xala, Leylan müəllimə, qızı Mələhet.

3. Nabat xala, qızı Dilarə.

4. Urmiya xala, Abbas əmi, uşaqları Kubra, Yavər, Elgülü, Kəmalə.

5. Fatma xala, qızları Zəhar, Firuzə, oğlu Səməd.

6. Xavər xala, Teymur əmi, Məhəmməd, Novruz, Fatma.

7. Səriyə xala, Nemət əmi, uşaqları Mələhet, Sədaqət.

8. Yusif müəllim, Surə müəllimə, Xanımcan xala.

9. Ləli xala, Fərəc əmi, uşaqları Yaşar, Gülü, Yavər, Sabir.

10. Atikə xala, uşaqları Qəmə, Qəhrəman, Süleyman.

11. Səkinə xala, Mehdi əmi uşaqları Siddiqə, Sevil, Naibə, Səidə, Azər.

12. Alla xala, Məmmədəli müəllim, uşaqları Tofiq, Cənnət, Rafiq.

13. Səkinə xala, Budaq əmi, anası Səməngül xala, uşaqları Gültəkin, Gövhər, Gülçöhrə, Əbülfəz.

14. Mirvari xala, Mirzəmməd əmi, uşaqları İlyas, Ofelya.

15. Roza, Bəhlul əmi, uşaqları Elmira, Lyudmila, Esmira, Mənsüm, Əkbər, Hacı, Elşən.

16. Telov xala, qızı Firəngiz.
17. Nazlı xala, Murad əmi, uşaqları Həsən, Səriyə, Şəfiqə, Rəfiqə, Lətifə.
18. Bəni xala, uşaqları Vaqif, Gülüstan.
19. Küşvər xala, Abdulla müəllim.
20. Zəroş xala, Əsgər əmi, uşaqları Elman, Eldar, Nargilə, Zeynəb, Şərabanı.
21. Gülzar xala, qızları Xoşqi, Qaqan.
22. Aman Gülzar-tənha
23. Sərvər müəllim, Zinyət xala, İmiş xalagəlini
24. Yaqub əmi, Gülü xala, uşaqları Səadət, Əyyub, Teyyub.
25. Gövhər xala, Rəcəb əmi, uşaqları Hidayət, Məhbubə, Elbrus.
26. Suqra xala, Abutalıb əmi, uşaqları Məryəm, Yaşar, Eldar, Ləzifə.
27. Fatma xala, Qadir müəllim, uşaqları Yusif, Ələsgər, Südabə, Səmayə.
28. Rəbiyə xala qızları Fatma, Elmira.
29. Cabbar həkim, Arifə müəllimə, Əhməd, Xədicə xala.
30. Xurşud xala, Müzəffər əmi, uşaqları Sahibə, Səmayə, Ruqiyə, Zakir, Zahid, Vahid.
31. Ceyran xala, Adil əmi, uşaqları Hicran, Etibar, Heyran.
32. Səkinə xala, Cabbar əmi, uşaqları Tərən, Ceyran, Fatma.
33. Savat xala, Şuğeyb əmi, uşaqları Sevda, Əli.
34. Eminə xala, İbrahim əmi, uşaqları Oruc, Tovuz.
35. Məşə Zəhra xala, uşaqları Zərifə, Aydın, Asəf, Nəzirə, Natella.
36. Nifti əmi, Zinyət xala, uşaqları Siyavuş, Akif.
37. Səkinə xala, Məzahir əmi, uşaqları Əbülfəz, İbrahim.
38. Susan xala, Rza əmi, Züleyxa.
39. Aban, Şükufə, İsi, Rəfiqə.

40. Rübabə xala, oğlu Rza, qızı Tatyana.
41. Hacılan (şəkilçəkən)
42. Ağa əmi, Sara xala, oğlu Abbas.
43. Keçəl Xəlil
44. Təzifə xala
45. Xanımzər, Zərifə, Oktay
46. Fidumə
47. Zeynəb
48. Matan xala, Elşad, Zərifə
49. Leylan xala, Hüseyn əmi atası, uşaqları Zöhrab, Məhəmməd, Qasım, Fatma, İlhamə.
50. Əkbər əmi, Zəhra xala
51. Dükançı Zəhra, qızı Gövhər
52. Fizuzə, Müseyib əmi
53. Lətifə
54. Neftçi Əzim, oğlanları Əli, Zahid
55. Gülməmməd əmi, Fəti, Zahid, Törə, Surə xala.
56. Qəmər xala, Tamella, Surxay, Oktay.
57. Qaratel
58. Zemfira, Elman, Laçın xala.
59. Əjdər əmi, Sevil.
60. Lala xala, Sahib.
61. Yəhya müəllim, Məcid qardaş.
62. Rəna müəllimə, bacısı Gövhər.
63. Qafar müəllim, Aydın.
64. Zərri xala, Cavad, Tofiq dayı, Sənəm.
65. Nadir, Surə xala, Zeynəb.
66. Cavad əmi, Səkinə xala, uşaqları Mehriban, Mələhət, Afiq.
67. Tofiq həkim, Yusif Nəbiyev, Dilarə.
68. Səməd əmi, Xədicə xala, Tamella.
69. Səkinə xala, Şəfiqə, Rəhim.

70. Matan xala, Turan, Nadir, Aslan, Zərifə.
71. Atikə xala, Yusif xaloğlu, Zərifə, Sultan.
72. Sara xala və uşaqları.
73. Zərnişan Novruzova (Əhmədova)
74. Kirman
75. Fərman
76. Ramazan
78. Şərqiyyə Mirzəyeva (Novruzova)
79. Abış Bayramov
80. Güllü Bayramova
81. Əntiqə
82. Sveta
83. Aydın
84. Fərhad
85. Mələhət
86. Əzim
87. Balaxanım
89. Əli
90. Zahid
91. Tünzalə
92. Təvəkkül
93. İman
94. Həsən Əhmədov

Adlarını unutduqlarımız bizi bağışlasınlar.

KİTABLARI

“Baharın sözü”, “Gül yarpağı”, “Sən olmasaydın”
“Arpaçayın nəğməsi”, “Daş piyalə” “Vətənə sevdalıyam”,
“Bir gül kimi”, “Qönçələr”, “Könül verdim ellər”,
“Sevdim Türkiyəni”, “Məhsəti”, “O dağlarda gözüm
qaldı”, “Tanrıya heyranam mən”, “Vətən sevgili igid”,
“Unudarmı ellər səni?”, “Olmayaydın sarı gül”, “Apardı
sellər Saranı”, “Azərbaycan diyarımdır”, “İnsanlara
sözüm var”, “Əlixan məhəlləsi”

PYESLƏRİ

“Məhsəti”, “İsmət”, “Apardı sellər Saranı”, “Mənim
Tanrım”, “Sirli sözlər”, “Unudulan sözlər”, “Göyçək
Fatma”, “Məlik Məmməd”, “Tıq-tıq xanım”, “Kaman
səsi”, “Zərrintac”, “Gərək çıraq haqdan yana”,
“Gəlinlər”, “Vətən bağı”, “Şair vüsali”, “O bizim dağların
oğludur”

MÜNDƏRİCAT

Ön söz.....	3
Əlixanın xatirəsinə.....	6
Nəslimiz haqqında.....	7
Əlixan məhəlləsi - dünyaya göz açdığım yer.....	8
Beş qız idik.....	12
Əlixan məhəlləsi.....	15
Əlixan məhəlləsi xəyalımda.....	17
Anıram Əlixan məhəlləsini.....	20
Atalar evə döndü.....	29
Bu yerlər.....	34
Ata ocağı.....	36
Bir zaman acılı görünən günlər, İndi xəyallarda necə şirindir.....	37
Naxçıvanda gəzərkən.....	38
Mən Əlixan qızıyam.....	39
Yadıma düşüb.....	40
Mən kiməm.....	41

İLK SEİRLƏR

Bahar.....	52
Əziz bayram.....	53
Qış.....	54
Maral səsi.....	55
Şirin gəl və şirin get.....	56
Məktəb.....	57
Gənclik bayramı.....	58
Kənd səhəri.....	59
Məhəbbət.....	60
Bakı.....	61
Vurğunum.....	62
Çal, qardaşım, çal tarını!.....	63
Gedirəm.....	65
İlk dəfə səs verirəm.....	66

SONRAKI İLLƏRİN ŞEİRLƏRİNDƏN

Hilal olaydım.....	68
Arzu.....	69
Məram.....	71
Mənim anam.....	73
Ahəstə.....	75
Vəfasız gəncliyim.....	76
Mənim ürəyimə dəyənlər də var.....	77
Doğma Naxçıvanım.....	79
Vətən havası.....	80
Mən elin qızıyam.....	81
Vətən qızı.....	83
Səhnəmiz.....	85
Bir nəğmənin atəşində.....	86
Bəxtim olmadı.....	87
Həzrət Əliyə.....	88
Xəzərin fəryadları.....	91
İki kədər.....	92
Haça dağ.....	93
Gəmiqaya.....	94
Sənətin qüdrəti.....	95
Əsrlərdən bir yadigar.....	96
Çayın nəğməsi.....	98
Dağlar qucağında.....	99
Darıxma, Şuşam.....	100
Anamın xatirəsinə.....	101
Dağlar ayrıldı məndən.....	102
Bilsəm.....	103
Vətən - tacımdır mənim.....	104
Sənsiz.....	105
Məni yalnız qoyan yara.....	106
Ayrılıq.....	107
«Səndə tarixlərin çox nişanı var...».....	108
Bu dünyada.....	110
Oyan, sonam.....	111
İnsanlar içində.....	112
Nişanə.....	113

Könüllərdəsən.....	114
Ömrüm.....	115
Səfa.....	116
Tanrını unutmayaq.....	117
Sənə bir vəfa borcum var.....	119
O vaxta qayıdaydım.....	120
Qələbə tonqalı.....	121
Məcnunun cavabı.....	122
Güllər sənsiz darıxıb.....	123

KƏMALƏYƏ HƏSR OLUNAN ŞEİRLƏR

Şairə Kəmaləyə.....	126
45 illik yaradıcılıqlı gecəsində şair İskəndər Etibarın şeiri.....	128
Şair-dramaturq Kəmalənin 60 illik yubileyinə.....	129
Ömrü vur başa.....	130
Bir şair yanında günahkaram mən.....	131
Tekrar merhabalar Size!.....	132
Xatirə.....	133
Sevimli müəllimə.....	134
Adı məlum olmayan.....	135
Hoş geldin.....	136
Şairə-dramaturq Kəmalənin 60 illik yubileyinə.....	137
Gəldim.....	139
Kəmalə xanıma!.....	140
Bizmilə görüşə gəlmiş şair-dramaturq Kəmalə Ağayevaya.....	142
Qızılın yaşı olmaz.....	143
Şairə.....	144
Şairə bacım Kəmalə Ağayevanın 60 yaşına ithaf edirəm.....	146
Sənsən ilhamım.....	148
Gərəkdir mənə.....	152
Kemale ana.....	154
Könül tacım var mənim.....	156
Əlixan məhəlləsinin sakinləri.....	200

KƏMALƏ

ƏLİXAN MƏHƏLLƏSİ

Operatorlar: Yaqut Qarabəyova

Korrektor: Ruhiyyə Quliyeva

Dizayner: Ramiz Əbilov

*Çapçılar: Natiq Paşayev,
Sərxan Abdullayev*

Bakı - MBM - 2010, səh.208

Tiraj: 500 ədəd

Format: 60x84 1/16

Kəmalə Ağayeva Naxçıvan şəhərində anadan olub. Yazıçılar Birliyi və Teatr xadimləri ittifaqının üzvüdür. Şair-dramaturq kimi tanınır və sevilir. Səhnə əsərləri respublikanın müxtəlif teatrlarında tamaşaya qoyulub. Şeirlərinə mahnılar bəstələnib. 20 şeir kitabının, 16 mənzum pyesin. 200-ə qədər очерк və bədii yazıların müəllifidir. Müxtəlif vaxtlarda şeirləri rus, fars, türkmən, özbək, fransız, tacik və sair dillərə tərcümə olunub, özü fransız dilindən tərcümələr edir. Yaradıcılığının əsas qayəsi mənəvi saflığa çağırışdır.

Şairə müxtəlif medallar və fəxri fərmanlarla təltif olunub. Respublikanın əməkdar incəsənət xadimidir.

Hazırda Bakıda yaşayır.